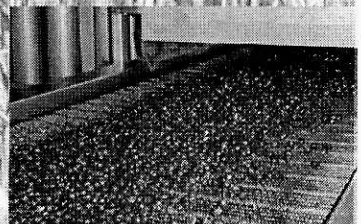
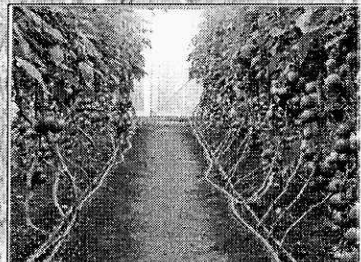
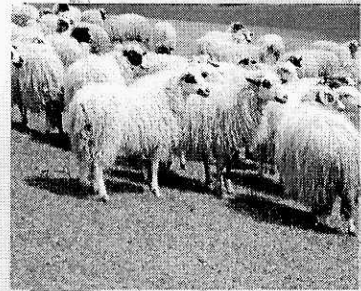
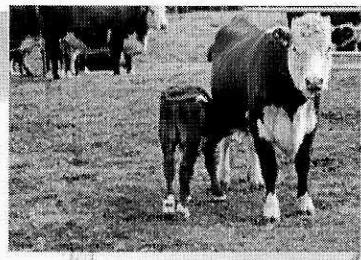


Federalno ministarstvo poljoprivrede,  
vodoprivrede i šumarstva

# ZELENI IZVJEŠTAJ

IZVJEŠTAJ O STANJU  
POLJOPRIVREDE U 2013. GODINI  
U FEDERACIJI BiH

Sarajevo, 2014. godina



**Federalno ministarstvo poljoprivrede  
vodoprivrede i šumarstva**

**Z E L E N I I Z V J E Š T A J**

**o stanju poljoprivrede**

**u Federaciji BiH**

**za 2013.godinu**

**Sarajevo, 2014.godine**

## SADRŽAJ

U V O D.....	3
UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA MINISTARSTVA.....	4
ANALIZA STANJA – OBLAST POLJOPRIVREDE.....	4
SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA .....	5
ANALIZA STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI.....	8
-Merkantilna proizvodnja.....	8
-Sjemenska proizvodnja.....	12
-Mjere zemljišne politike.....	14
-Novčane podrške u biljnoj proizvodnji.....	18
-Uporedni prikaz novčane podrške u biljnoj proizvodnji 2012-2013.....	21
ANALIZA STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI .....	25
-Govedarstvo.....	25
-Ovčarstvo .....	28
-Kozarstvo.....	29
-Svinjogojstvo.....	30
-Pčelarstvo.....	32
-Peradarstvo.....	33
-Akvakultura.....	34
-Novčane podrške u animalnoj proizvodnji.....	35
-Uporedni prikaz novčane podrške u animalnoj proizvodnji 2012-2013.....	38
OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI .....	43
KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI U 2013. GODINI.....	48
ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI.....	48
VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA.....	50
PREPORUKE.....	57



## UVOD

Federalno ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu Ministarstvo) u skladu sa zakonskim propisima, nadležno je za: upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH koji se odnose na zaštitu i korištenje poljoprivrednoga zemljišta; zaštitu poljoprivrednoga bilja i proizvoda od uzročnika bolesti, štetočina i korova; proizvodnju i promet sjemena i sadnoga materijala, proizvodnju i unapređenje stočarstva; prehrambenu industriju, zdravstvenu zaštitu životinja; kontrolu zdravstvene ispravnosti sirovoga mesa, ribe, mlijeka i jaja, te stočne hrane; unapređenje proizvodnje u šumarstvu, uzgoj, zaštitu, uređivanje i unapređivanje šuma, stanje drvnoga fonda, eksploataciju šuma; pošumljavanje degradiranih i izdanačkih šuma, goleti i krša; lovstvo i lovnu prirodu; vodne izvore, planove, osnove i bilanse voda; zahvatanje i korištenje voda; osiguranje voda za potrebe vodoopskrbe stanovništva i industrije i druge poslove uređene zakonom.

U skladu sa članom 52. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH" br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13) Federalno ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva izrađuje izvještaj o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini pod nazivom "Zeleni izvještaj". Ovaj Izvještaj imao je za cilj objektivno snimiti situaciju u poljoprivrednom sektoru i predložiti mjere za povećanje poljoprivredno-prehrambene proizvodnje što bi rezultiralo smanjenjem uvoza poljoprivrednih proizvoda, zadržavanje i zapošljavanje mladih ljudi na selu, poboljšanjem uslova života u ruralnim područjima, te boljim korištenjem poljoprivrednih površina, povećanjem stočnog fonda i jačanje postojećih i otvaranje novih prerađivačkih kapaciteta, kao i stvaranje uslova za povlačenje sredstava iz IPA fondova

Poljoprivreda i prehrambena industrija FBiH su veoma važne za oblikovanje i stabiliziranje daljeg društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje. Važnost sektora prije svega podcrtavaju ekonomske performanse, odnosno relativno visoko učešće sektora u stvaranju bruto domaćeg proizvoda. Dodatno, njegova ekonomska održivost, sposobnost da raste i poboljšava izvozne pretpostavke u vremenu krize i kontrakcije ekonomskog rasta, čini poljoprivredni sektor osnovnim »stabilizatorom« društva i ekonomije FBiH. Trenutno u našoj državi, u uslovima u kojima živimo, poljoprivredna proizvodnja je najbrži put ka zapošljavanju.

U 2013. godini nastavio se proces liberalizacije tržišta po osnovu obveza iz sporazuma CEFTA-e (zemlje članice su se obavezale na dalju liberalizaciju i uklanjanje vancarinskih barijera u trgovini), i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja sa EU.

Ovi procesi su nastali zbog potrebe usklađivanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU i našom zakonskom regulativom, koja se ogleda u procesu transformacije dosadašnjih modela subvencioniranja u poljoprivredi iz jednog modela (poticaja proizvodnji), u više modela uključujući podršku investicijskim ulaganjima u poljoprivredna gospodarstva, podrška proizvodnji namjenjenoj izvozu, edukacije, nastup na sajmovima i marketingu proizvoda, udruženjima, zadrugama, komorama i druge vrste ostalih podrški. Ruralni razvoj je jedan od stubova Zajedničke poljoprivredne politike EU, međutim zbog nedovoljno izdviženih sredstava iz Budžeta FBiH nismo uvrstili u Program novčanih podrški za 2013. godinu mjere ruralnog razvoja, što će se zasigurno negativno odraziti na stanje u ovoj oblasti.

Uvažavajući odredbe Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH pristupilo se izradi Programa ruralnog razvoja Federacije BiH (2014-2020) iz sredstava Projekta WB ARDP – Poljoprivreda i ruralni razvoj - usvojeno početno izvješće izvođača radova. Rok izrade juni 2014.godine. Ministarstvo ima obvezu da spomenuti Program uskladi sa Strategijskim planom ruralnog razvoja BiH čim on stupi na snagu.

Definisanje adekvatne politike podrške, u postojećim okolnostima, je jedan od najvažnijih činilaca koji određuju u kojoj mjeri i kada će se ovi ciljevi ostvariti. Upravo zato je neophodno stalno istraživati, analizirati i unapređivati politiku podrške u poljoprivredi. U političkom smislu podrška poljoprivrede se može spravom smatrati kapitalnom investicijom, prije svega imajući u vidu populaciju koja se bavi ovim vidom privrede. Stim u vezi, potrebno je u svakom trenutku imati u vidu činjenicu da su izdvajanja za poljoprivredu primarno namijenjena onima koji proizvode i stvaraju novu vrijednost a ne, kako to mnogi misle uobičajena budžetska potrošnja.



## **Unutarnja organizacija FMPVŠ**

Poslovi iz djelokruga Ministarstva vrše se u okviru organizacijskih jedinica koje su obrazovane kao osnovne organizacijske jedinice kojih u Ministarstvu ima 14 i to:

1. Kabinet ministra;
2. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju;
3. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe;
4. Sektor za poljoprivredna plaćanja;
5. Sektor za veterinarstvo;
6. Sektor za vode;
7. Sektor za šumarstvo i lovstvo;
8. Sektor za upravljanje projektima;
9. Sektor za finansije i računovo;
10. Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove;
11. Sektor za informatičke sisteme;
12. Jedinica za internu reviziju;
13. Federalna uprava za šumarstvo (FUŠ)

U Ministarstvu je sistematizovano 145 radnih mjesta, a popunjeno 98. Za izvršenje poslova i zadatka iz nadležnosti poljoprivrede je sistematizovano 45, a zaposleno 35 državnih službenika.

### **OBLAST POLJOPRIVREDE**

Poslovi iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja u FMPVŠ u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, obavljaju se u tri sektora i to:

1. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju:
  - 1.1. Odsjek za poljoprivrednu politiku i analizu
  - 1.2. Odsjek za biljnu proizvodnju
  - 1.3. Odsjek za stočarsku proizvodnju
  - 1.4. Odsjek za prehrambenu industriju
2. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe i
  - 2.1. Odsjek za ruralni razvoj
  - 2.2. Odsjeka za poljoprivredne savjetodavne službe
3. Sektor za poljoprivredna plaćanja
  - 3.1. Odsjek za direktna plaćanja
  - 3.2. Odsjek za plaćanja u ruralnom razvoju i Instrument za predpristupnu pomoć za ruralni razvoj-IPARD
  - 3.3. Odsjek za kontrole

## Broj uposlenih službenika i namještenika po institucijama u BiH i nekim zemljama u okruženju

MINISTARSTVO	POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ	AGENCIJA/SEKTOR ZA PLAĆANJA	UKUPNO
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	89	9	98
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Republike Srpske	122	13	135
MVTEO Sektor polj. i državne agencije	143	2	145
<b>UKUPNO BiH</b>	<b>354</b>	<b>24</b>	<b>378</b>
MPRRR R Hrvatske	1.512	502	2.014
MPŠV R Makedonije	1.000	105	1.105

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Iz tabele je vidljivo da BiH ima znatno manji broj uposlenih u sektoru poljoprivrede, ruralnog razvoja i agencijama za plaćanja od svih promatranih zemalja. Indikativan je broj uposlenih u Republici Hrvatskoj kojoj je BiH približno jednaka po raspoloživim poljoprivrednim resursima i broju poljoprivrednika, ali i Republike Makedonije koja je dvostruko manja od BiH po navedenim parametrima, a ima tri puta veći broj uposlenih u odnosu na Bosnu i Hercegovinu.

Federacija BiH je daleko iza svih promatranih institucija sa 98 uposlenih u oblasti poljoprivrede, ruralnog razvoja i plaćanja, a prema prirodnim resursima približno je jednaka Republici Makedoniji. Možemo zaključiti da je nerazvijenost administrativnih kapaciteta u Federaciji BiH postala tolika da dovodi u pitanje provođenje programskih aktivnostiministarstva kao i daljnje ispunjavanje obaveza iz SSP-a koje su u njenoj nadležnosti.

Iz navedenog možemo zaključiti da BiH zapravo tek treba započeti sa procesom izgradnje institucija i jačanja administrativnih kapaciteta kako bi stvorila preduslove za ubrzanje procesa približavanja EU kroz ispunjavanje obaveza iz SSP-a.

Zbog odluke Vlade Federaciji BiH nije moguće pokrenuti natječaj za prijem novih državnih službenika. Zemlje u okruženju su se susretale sa istim problemom kada je u pitanju zapošljavanje službenika, međutim imajući u vidu značaj poljoprivrede i obaveza koje prestoje pred ovim sektorom na putu ka EU integracijama, sektor poljoprivrede je bio izuzet od ovih zabrana zapošljavanja novih službenika.

## SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA

### Strateški ciljevi i prioriteti Vlade Federacije BiH u mandatnom razdoblju za sektor poljoprivrede

Na temelju navedenih strategijskih ciljeva, Vlada Federacije BiH je u okviru dokumenta Program rada Vlade Federacije BiH u mandatnom razdoblju 2011.- 2014. definisala glavne ciljeve:

- 1) Uspostava institucionalnog kapaciteta za podršku i razvoj poljoprivrede,
- 2) Podizanje konkurentnosti u proizvodnji, preradi i trgovini kroz uređenje zemljišta i investiranje u poljoprivredu,

- 3) Osiguranje snažne budžetske podrške domaćoj poljoprivrednoj i prehrambenoj proizvodnji, naročito izvozno orijentisanim proizvodnjama,
- 4) Prepoznatljivost domaćih proizvoda i nacionalne kuhinje na domaćem i međunarodnom tržištu,
- 5) Harmonizacija sektora poljoprivrede sa EU

### **Program rada ministarstva**

U skladu sa naprijed navedenim strateškim ciljevima Vlade Federacije BiH Ministarstvo je tokom 2013 godine primarno radilo na realiziranju strateških ciljeva, podciljeva, prioriteta i mjera Vlade Federacije BiH za mandatni period 2011-2014. godina prvenstveno kroz definisanje i provođenje strategija, politika, zakona i drugih propisa iz svoje nadležnosti, te usaglašavanje istih sa pravnom stečevinom EU i drugim međunarodnim sporazumima i obavezama zaključenim od strane BiH, u bliskoj saradnji sa vladinim i nevladinim partnerima, s ciljem osiguravanja održivog razvoja sektora poljoprivrede, prehrambene industrije, veterinarstva, šumarstva i vodoprivrede putem racionalnog korištenja i zaštite prirodnih resursa, podrške proizvođačima i razvoja ruralnih područja. Navedeni ciljevi će se realizirati kroz Programe i aktivnosti za provođenje u oblasti poljoprivrede, a najvažnije su:

- Uspostava institucionalnog kapaciteta za podršku i razvoj poljoprivrede u cilju osiguranja uvjeta za korištenje predpristupnih sredstava EU (IPARD);
- Izrada, usvajanje i realizacija Programa novčanih podrški iz Budžeta FBiH za 2013. godinu „Posticaj za poljoprivredu“;
- Podizanje konkurentnosti u proizvodnji, preradi i trgovini kroz uređenje zemljišta i investiranje u poljoprivredu i unapređenje kvaliteta života u ruralnim područjima;
- Izrada Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog Sektora i Srednjoročne Strategije pružanja savjetodavnih usluga u poljoprivredi te Programa ruralnog razvoja Federacije BiH;
- Realizacija Akcijskog plana za implementaciju Strategije gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u Federaciji BiH i Programa navodnjavanja i okrupnjavanja zemljišta u Federaciji BiH;
- modernizacija tehnoloških postupaka i smanjenje proizvodnih troškova, te specijalizacije i povećanja stepena iskorištenja kapaciteta, poticanje investicija u prerađivačke kapacitete, unapređenje propisa o kvaliteti i zdravstvenoj ispravnosti hrane u skladu sa savremenim međunarodnim standardima;
- Podsticanje, pripremanje, koordinacija i provođenje projekata iz nadležnosti Ministarstva.

### **Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH**

- Zakon o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“ br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13),
- Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“ br. 42/10),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“ broj 52/09),
- Zakon o vinu („Službene novine Federacije BiH“ broj 55/12),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službene novine Federacije BiH“ broj 64/04),



- Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju cijelu zemlju ("Službeni list R BiH", br. 2/92 i 13/94),
- Zakon o sjemenu i sadnom materijalu („Službene novine Federacije BiH“ br. 55/01 i 31/14),
- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“ broj 66/13)
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13)

Gore navedene zakone prate podzakonski akti koji su donešeni na osnovu istih.

### **Usvojeni zakonski i podzakonski akti Federaciji BiH u 2013.godini**

- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“ broj. 66/13).
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13).
- Zakon o dopunama Zakona o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, broj 7/13).
- Odluke o usvajanju Programa utroška sredstava "Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Budžetom Federacije BiH sa kriterijima raspodjele za 2013. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pod nazivom "Od našeg polja do našeg stola" („Službene novine Federacije BiH“ broj 31/13 i 85/13).
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu poticaja proizvodnji („Službene novine Federacije BiH“ br. 56/13, 74/13 i 91/13).
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“ broj 40/13).
- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za obavljanje djelatnosti skladištenja žitarica („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/13).
- Pravilnik o izmjenama pravilnika o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za proizvodnju vina i drugih proizvoda od grožđa i vina („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/13 i 86/13).
- Pravilnik o postupcima i metodama organoleptičkog ocjenjivanja vina („Službene novine Federacije BiH „broj 88/13).
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja vinogradarskog i vinskog registra („Službene novine Federacije BiH „broj 102/13).
- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za proizvodnju rakija i voćnih vina („Službene novine Federacije BiH „broj 02/14).
- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uvjetima za proizvodnju keksa i proizvoda srodnih keksima („Službene novine Federacije BiH“ broj 3/14).

### **Propisi u postupku donošenja**

- Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH (2014-2018.),
- Program ruralnog razvoja u Federaciji F BiH za period 2014-2020,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju,
- Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvitku.

## ANALIZA STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI

### Merkantilna proizvodnja

Ukupna biljna proizvodnja u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu bilježi rast za 36,9%.

U ratarstvu proizvodnja je veća za 29,7%, a kod proizvodnje voća za 86,8%, dok se u proizvodnji grožđa bilježi povećanje za 27,1%.

Uzroci ovakvog stanja u biljnoj proizvodnji su najvećim dijelom posljedica klimatskih uvjeta u 2013. godini, koji su bili značajno povoljniji u odnosu na 2012. godinu u kojoj je zabilježena pojava kasnih mrazeva, te dugotrajnih sušnih perioda praćenih visokim temperaturama.

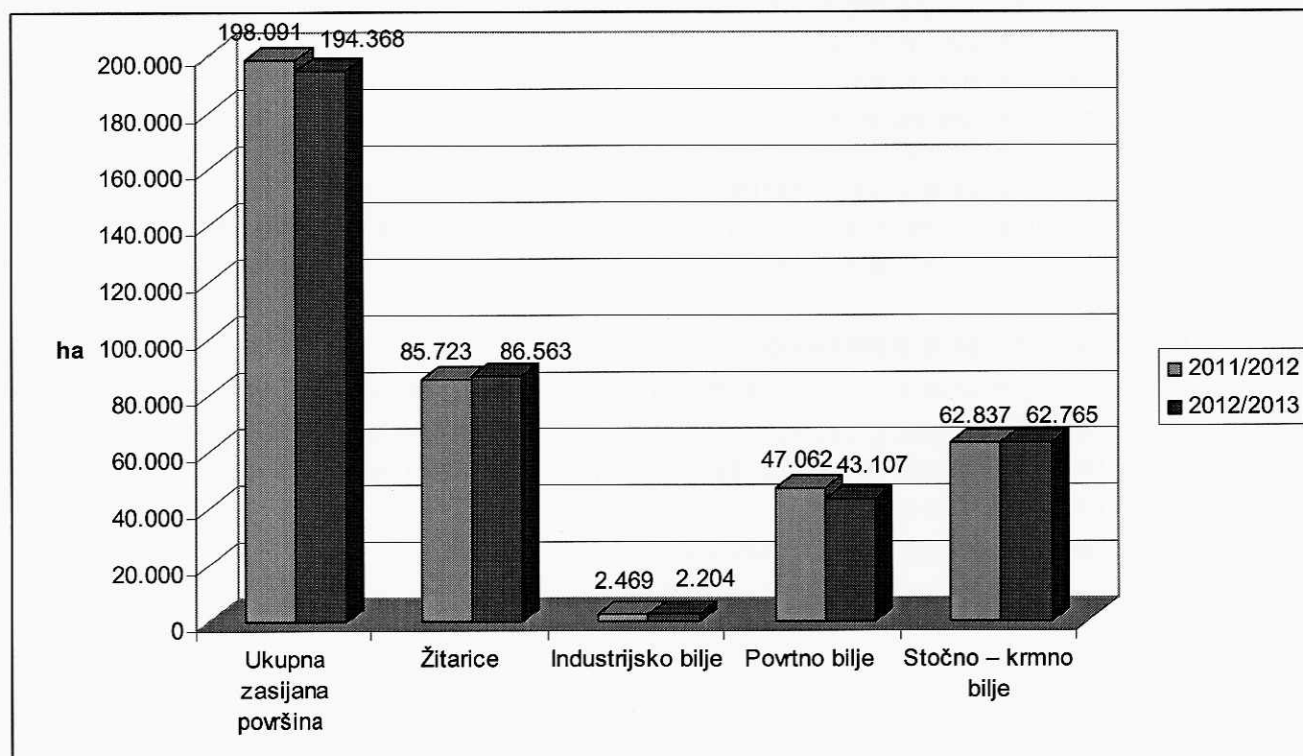
Međutim, udio nezasijanih oraničnih površina u Federaciji BiH, u odnosu na ukupno raspoložive površine je i dalje vrlo visok u skoro svim kantonima, odnosno na cjeloj teritoriji Federaciji BiH.

### Zasijane oranične površine

U toku 2012/2013. godine došlo je do smanjenja ukupno zasijane oranične površine u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u odnosu na predhodnu godinu za 1,9%, što se može zaključiti iz uporednog prikaza zasijanih površina u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u 2011./2012. i 2012./2013. godini. U jesenjoj sjetvi u 2013. godini, zasijana je manja površina za 0,8% u odnosu na jesenju sjetvu 2012. godine (ukupno zasijano 34.153 ha).

Posmatrano po grupama usjeva u proljetnoj i jesenjoj sjetvi, bilježi se povećanje zasijanih površina kod žita za 0,98%; dok se bilježi smanjenje zasijanih površina i to kod industrijskog bilja za 10,7 %, povrtnog bilja za 8,4% , te kod krmnog bilja za 0,11% u odnosu na sjetvu u 2011/2012. godini, što je prikazano u slijedećem grafikonu:

### Uporedni prikaz zasijanih površina u 2011/2012 i 2012/2013 godina (ha)



Izvor: Federalni zavod za statistiku, nadležna kantonalna ministarstva za poljoprivredu

Posmatrano po kulturama, a u skladu sa podacima iz slijedeće tabele, zaključuje se da je došlo do povećanja zasijanih površina u odnosu na predhodnu godinu i to kod određenih kultura: pšenica za 2,1%, raž za 4,8%, zob za 8,3%, kukuruz za zrno 1,1 %, mrkva za 3,6%, luk bijeli za 4,7%, grah za 12,3%, paradajz za 4,6%, paprika za 3,5%, krastavac za 5,4%, djetelina za 7,5%, lucerka za 2,5% i mješavina trava, mahunjača i žita za 2,1%.

Također, u skladu sa podacima iz slijedeće tabele, vidljivo je da je došlo do smanjena zasijanih površina i to kod sljedećih kultura: ječma za 8,4%, soje za 4,3%, duhan za 5,4%, krompir za 2%, kupus i kelj 10,5%, kukuruz za krmu 2,2 % i stočna repa za 13,9%, a u odnosu na zasijane površine u predhodnoj godini.

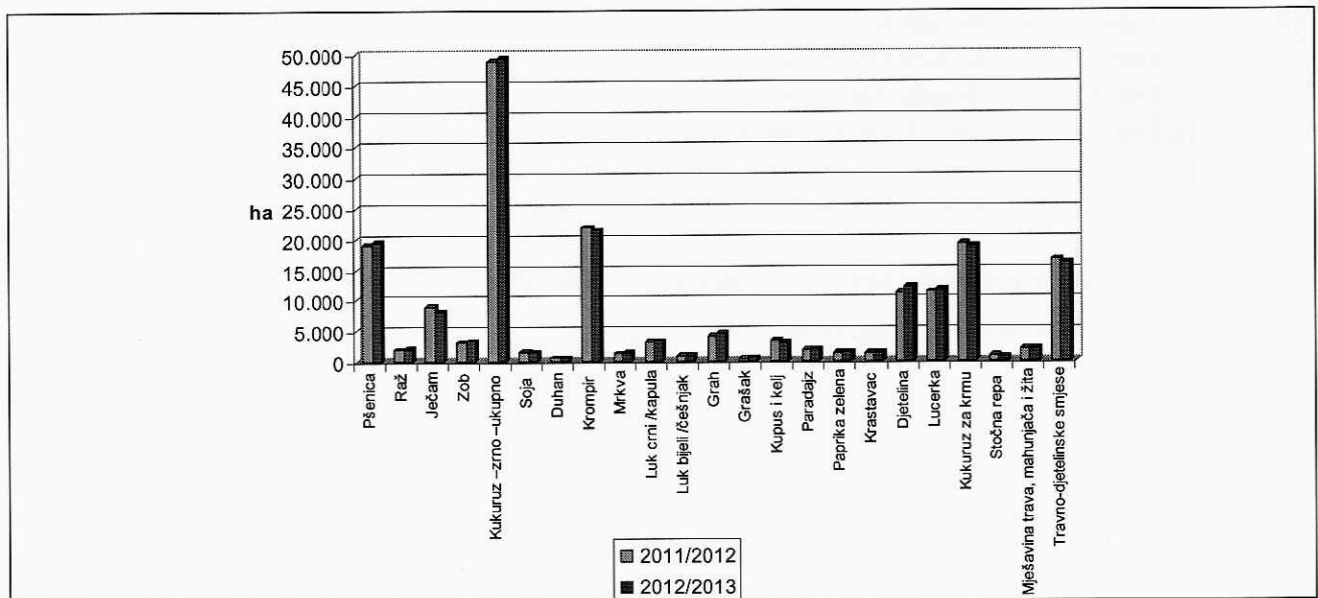
### Zasijana oranična površina u Federaciji BiH 2011/12-2012/13. godini

	Zasijana oranična površina (ha)	
	2011/2012	2012/2013
Žitarice	85.723	86.563
Industrijsko bilje	2.469	2.204
Povrtno bilje	47.062	43.107
Stočno – krmno bilje	62.837	62.765
Zasijano –ukupno	198.091	194.368
	Pregled površina zasijanih važnijim usjevima	
Pšenica	19.058	19.471
Raž	1.901	1.994
Ječam	8.925	8.176
Zob	3.095	3.353
Kukuruz –zrno –ukupno	48.835	49.351
Soja	1.570	1.503
Duhan	595	563
Krompir	21.897	21.463
Mrkva	1.253	1.299
Luk crni /kapula	3.260	3.319
Luk bijeli /češnjak	852	892
Grah	4.111	4.618
Grašak	496	528
Kupus i kelj	3.375	3.020
Paradajz	1.818	1.903
Paprika zelena	1.423	1.473
Krastavac	1.308	1.378
Djetelina	11.284	12.135
Lucerka	11.350	11.629
Kukuruz za krmu	19.256	18.837
Stočna repa	866	746
Mješavina trava, mahunjača i žita	2.044	2.086
Travno-djetelinske smjese	16.589	16.028

Izvor: Federalni zavod za statistiku



## Grafički pregled zasijanih kultura u 2011/2012 i 2012/2013 godini (ha)



## Ostvarena proizvodnja i prinosi usjeva

U 2013. godini ostvarena ukupna proizvodnja ranih žita je značajno veća u odnosu na 2012. godinu. Do povećanja količina proizvedenih ranih žita (pšenica, raž, ječam i zob) došlo je zbog povećanja prosječnih prinosa po jedinici površine u odnosu na predhodnu godinu.

Pšenice je proizvedeno 76.687 tona što je povećanje za 12,9%, a ostvaren je i prosječan prinos od 4 t/ha, što predstavlja povećanje za 11,1% u odnosu na predhodnu godinu.

Značajno povećanje prinosa u 2013. godinu nastupilo je kao posljedica povoljnih vremenskih uslova u odnosu na 2012. godinu u kojoj je došlo do smanjenja prinosa zbog dugotrajnog sušnog perioda.

U pregledu podataka o požnjevenim površinama najvažnijih usjeva, ostvarenih ukupnih prinosa, te ostvarene proizvodnje po jedinici mjere vidljivo je da su u odnosu na 2012. godinu smanjene zasijane površine, a povećan je prinos navedenih kultura u 2013. godini.

Tako je ostvarena značajno veća proizvodnja u odnosu na 2012. godinu u proizvodnji sljedećih kultura: kukuruz- zrno (62,5%), duhana (31,1 %), krompira (25,4%), soje (48,6%), djeteline(27,8%), graha-zrno (32,8%), djeteline (27,8%), lucerke (21,3%), kukuruz –zelena masa (23,2%), i travno–djetelinskih smješa 21,8%), a što je prikazano u slijedećoj tabeli i grafikonu:

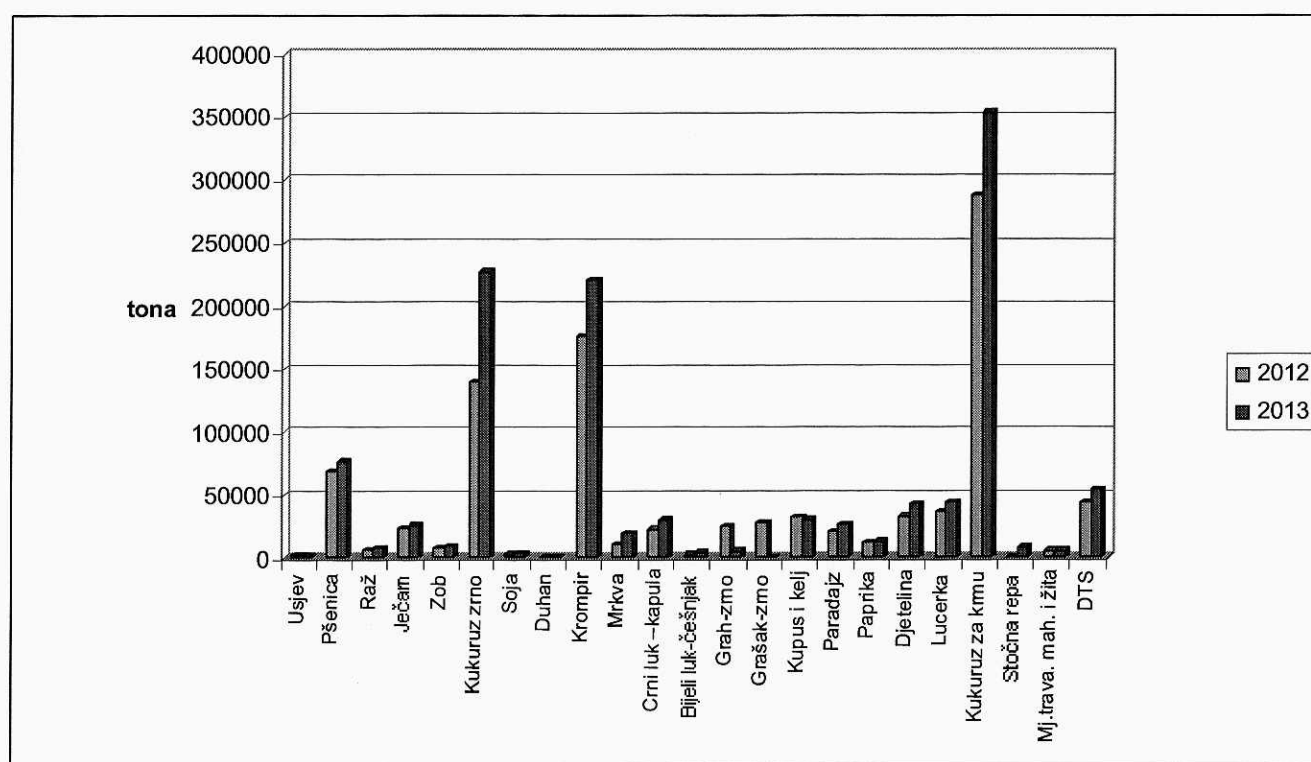
## Pregled ostvarenih prinosa požnjevenih usjeva u F BiH u periodu 2012-2013.god.

	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha
<b>Usjev</b>	<b>2012</b>			<b>2013</b>		
Pšenica	18.866	68.854	3,6	19.267	76.687	4,0
Raž	1.893	6.089	3,2	1.981	7.324	3,7
Ječam	8.591	23.408	2,7	8.172	25.655	3,1
Zob	3.048	7.868	2,6	3.260	8.866	2,7
Kukuruz zrno	48.556	140.079	2,9	49.318	227.686	4,6
Soja	1.559	2.313	1,5	1.456	3.437	2,4
Duhan	595	373	0,6	553	489	0,9
Krompir	21.833	176.308	8,1	21.720	221.105	10,2
Mrkva	1.244	10.777	8,7	1.294	19.556	15,1

Crni luk –kapula	3.253	22.518	6,9	3.298	30.042	9,1
Bijeli luk-češnjak	843	2.518	3,0	886	4.086	4,8
Grah-zrno	4.096	5.036	0,9	4.281	5.667	1,3
Grašak-zrno	347	624,6	1,8	374	689	1,9
Kupus i kelj	3.316	32.490	11,0	2.856	30.121	10,5
Paradajz	1.783	20.236	11,3	1.901	26.267	13,8
Paprika	1.422	11.771	8,3	1.472	12.476	8,5
Djetelina	11.202	33.171	3,0	11.980	42.422	3,5
Lucerka	11.298	36.459	3,2	11.619	44.236	3,8
Kukuruz za krmu	19.135	287.456	15,0	18.811	354.090	18,8
Stočna repa	721	6327.3	8,8	681	8.195	12,0
Mj.trava. mah. i žita	2.042	5.197	2,5	2.086	5.639	2,7
DTS	16.356	44.169	2,7	15.998	53.813	3,4

Izvor: Federalni zavod za statistiku

### Grafički prikaz ostvarene ukupne proizvodnje u 2012-2013. godini (tona)



### Proizvodnja voća i grožđa

Pored povećanja ostvarene proizvodnje usjeva u 2013. godini bilježi se i značajno i do 100% povećanje ostvarenja proizvodnje voća. Tako je kod proizvodnje jabuka ostvarena proizvodnja u odnosu na 2012. godinu veća za 105,4%, šljive za 134%, trešnje za 42,8%, višnje za 53,2,%, dok je samo kod kasije proizvodnja smanjena za 5,1% .

Takođe u proizvodnji grožđa se bilježi rast u odnosu na predhodnu godinu i to povećanje je za 27, 1%.

Podaci o broju rodni stabala i rodni čokota, ostvarenim ukupnim prinosima i prinosima po jedinici mjere, kao i ostvarena proizvodnja voća i grožđa prikazani su u slijedećoj tabeli:

**Pregled proizvodnje voća u 2012. i 2013. godini.**

Vrsta	Broj stabala- čokota sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala- čokota sposobnih za rod	Prinos	
		Ukupan prinos, tona	kg/ stablo- čokot		Ukupan prinos, tona	kg/ stablo- čokot
	<b>2012</b>			<b>2013</b>		
Trešnja	443.000	4.282	9,7	450.826	6.116	13,6
Višnja	195.000	1.394	7.1	199.553	2.136	10,7
Kajsije	75.000	773	10,2	78.460	734	9,4
Jabuka	2.621.000	15.751	6	2.856.236	32.652	11,4
Kruška	1.147.000	5.846	5,1	1.195.986	11.554	9,7
Šljiva	5.563.000	35.312	6.3	5.722.657	83.342	14,6
Breskva	443.000	7.257	16,4	466.010	6.947	14,9
Dunja	66.000	332	5	64.983	663	10,2
Orah	362.000	1.347	3,7	363.782	3.296	9,1
Badem	10.000	49	4,6	11.710	57	4,8
Grožđe	12.075.000	22.973	1,9	11.959.557	29.109	2,4
Mandarine	2.000	12	7,2	3.200	27	8,5
Limun	1.000	5	5.8	1250	7.5	6
Smokve	61.000	678	11,1	66.840	914	13,7
Masline	32.000	153	4,7	43.700	335	7,7

Izvor: Federalni zavod za statistiku

**Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH**

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH bilježi intenzivan porast u odnosu predhodne godine.

Ukupna količina naturalnog sjemena strnog žita, kukuruza i soje u 2013. godini iznosi 2.189,4 t, što znači da je nakon dorade (10-15% otpada u doradi) moguće staviti na tržište FBiH od 1.860 do 1.970 tona dorađenog sjemena veoma dobrog kvaliteta. Proizvodnja sjemenskog krompira i proizvodnja sadnica krošnjastog voća je zadržana na nivou prethodnih godina.

Proizvodnja presadnica povrća je jedan dio poljoprivredne proizvodnje koji može da zadovolji potrebe proizvođača povrća u Federaciji BiH, pa je uvoz presadnica povrća iz zemalja okruženja gotovo prestao.

Federacija BiH je u proizvodnji presadnica povrća postala lider u ovom regionu, sa proizvedenom količinom u 2013. od 2.770.000 kom presadnica povrća koji su izvezeni na inozemno tržište. Federacija BiH spada u izvornike presadnica povrća čiji je kvalitet prepoznat u zemljama EU.

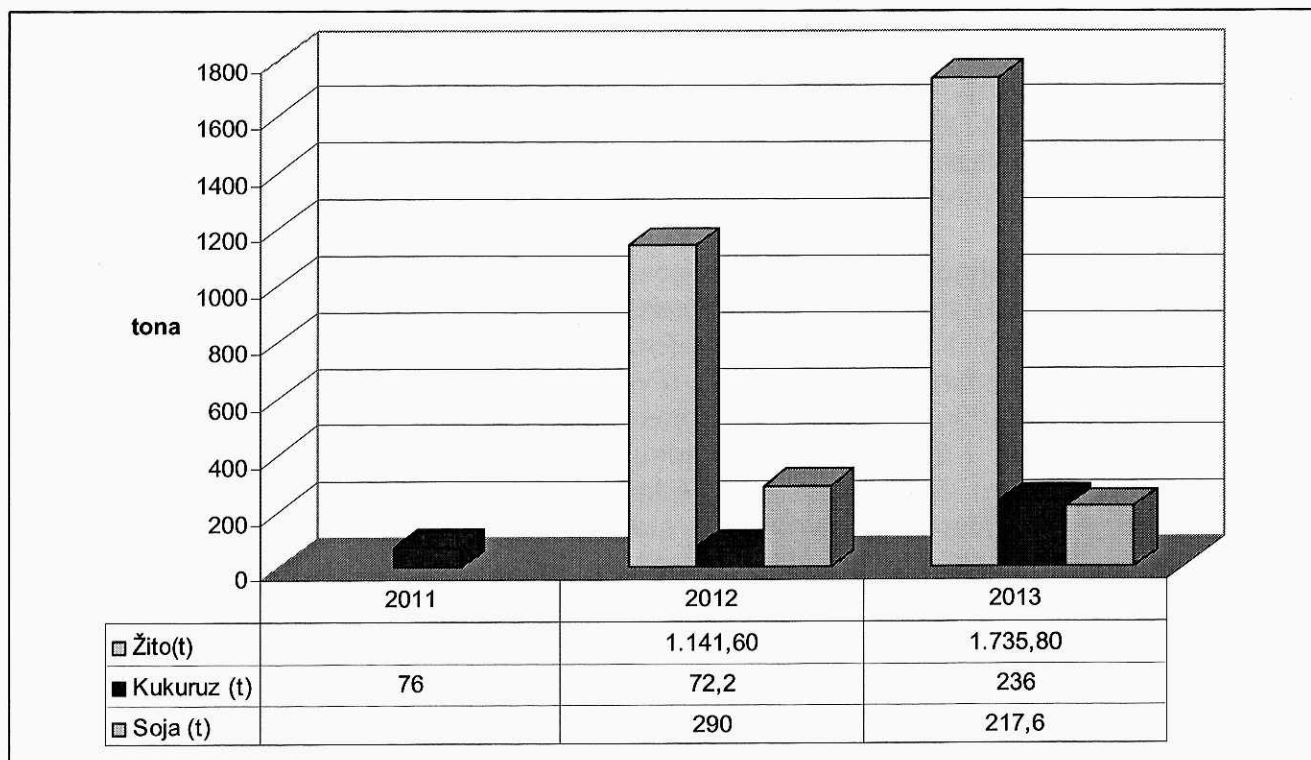


**Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u periodu 2011-2013**

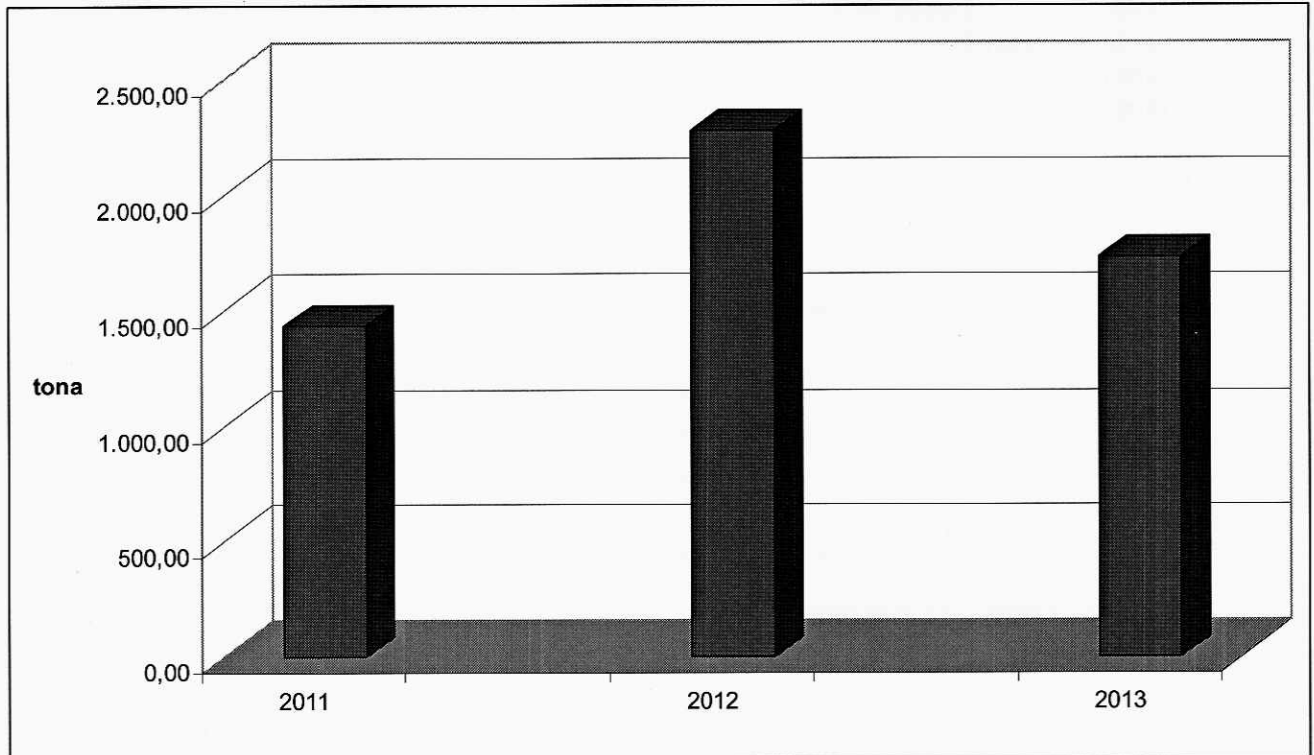
Vrsta sjemena, sad. materijala i presadica	2011		2012		2013	
	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)
Žito(t)			1.141,60	192	1.735,80	300,5
Kukuruz (t)	76	40	72,2	68,8	236	66
Soja (t)			290,0	154	217,6	80
Krompir (t)	1.437,00	117	2.277,50	185,6	1.729	149
Ukupno	<b>1.513,00</b>	<b>157</b>	<b>3.781,30</b>	<b>600,4</b>	<b>3.918,40</b>	<b>595,5</b>
<b>Presadnice povrća (kom)</b>	<b>11.669.000</b>		<b>11.182.039</b>		<b>11.870.281</b>	
Drvenasto voće (kom)	2.220.614		1.488.726		1.279.037	
Jagodasto voće (kom)	7.892.009		6.475.270		6.471.400	
Vinova loza (kom)	480.000		404.000		425.000	

Izvor: Federalni poljoprivredni zavod Sarajevo

**Grafički prikaz proizvodnje sjemena žita, kukuruza i soje za 2011., 2012. i 2013. godinu**



## Grafički prikaz proizvodnje sjemena krompira za 2011., 2012. i 2013. godinu



Proizvodnja domaćeg sjemena je rezultirala smanjenjem, odnosno supstituciju uvoza deklariranih sjemena, a s druge strane je pomoglo domaćim proizvođačima žitarica da dođu do kvalitetnijeg i jeftinijeg sjemenskog materijala.

### Mjere zemljišne politike

#### Raspodaganje poljoprivrednim zemljištem

U 2013. godini u Federaciji BiH korištenje poljoprivrednog zemljišta je vršeno u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 52/09). Sagledavši sve zakonske odredbe koje su propisane o poljoprivrednom zemljištu i dostavljenim traženim podacima od strane kantonalnih ministarstava zaduženih za implementaciju predmetnog Zakona možemo konstatovati slijedeće:

1. Saglasnost na Program gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu dostavili su slijedeći kantoni: Bosansko-Podrinjski, Tuzlanski, Unsko-Sanski i K 10. Bez ovih Programa gospodarenja općine ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države.
2. Sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu urađen je monitoring tla za 2008., 2009. i 2010. godinu. U toku je izrada monitoringa tla za 2011., 2012. i 2013. godinu. Nosioc posla je Federalni zavod za agropedologiju. Osnovni zadatak ovih istraživanja je utvrđivanje stepena kontaminiranosti zemljišta teškim metalima i organskim polutantima. Ova istraživanja su provedena na području FBiH gdje su obuhvaćeni kantoni i to: Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski, Zeničko-dobojski, Bosansko-podrinjski, Srednjobosanski, Hercegovačko-neretvanski, Zapadno-hercegovački, Sarajevski i Kanton 10. Težište istraživanja fokusirano je na sadržaj teških metala u tlu: olovo (Pb), kadmij (Cd), cink (Zn), bakar (Cu), nikal (Ni), hrom (Cr), kobalt (Co), mangan (Mn) i sadržaj policikličnih aromatskih ugljikovodika (PAH-ova). Osim utvrđivanja stepena kontaminacije istražena su i osnovna hemijska svojstva tla.

**Pregled zakupljenog poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2012. i 2013. godina**

Kanton	2012			2013		
	Broj zakupoprimaca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupoprimaca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)
Unsko - Sanski	0	0	0	6	18,69	2971,65
Posavski	28	690,61	140020,63	2	144,35	26328,75
Tuzlanski	309	1206,61	206538,56	1	1,97	2359,56
Zeničko - Dobojski	0	0	0	0	0	0
Bosansko - Podrinjski	0	0	0	4	22,7	6134,24
Srednje - Bosanski	0	0	0	0	0	0
Hercegovačko - Neretvanski	0	0	0	0	0	0
Zapadno - Hercegovački	0	0	0	0	0	0
Sarajevski	0	0	0	0	0	0
Kanton 10	90	5028,25	324437,04	0	0	0
<b>UKUPNO</b>	<b>427</b>	<b>6925,47</b>	<b>670996,23</b>	<b>13</b>	<b>187,71</b>	<b>37794,2</b>

Na temelju javnih poziva za dugogodišnji zakup ili koncesije za državno poljoprivredno zemljište u 2012. godini podatke su dostavila tri kantona i to Posavski, Tuzlanski i K-10. Ukupan broj zakupoprimaca na području FBiH iznosi 427. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta iznosi 6.925,47 ha. Uplaćena sredstva od zakupa iznose 670.996,23 KM. U 2013. godini ukupan broj zakupoprimaca na području FBiH iznosi 13. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta iznosi 187,71 ha. Uplaćena sredstva od zakupa iznose 37.794,2 KM.

**Pregled projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2011–2012. i 2013. godina**

Kanton	2011 i 2012		2013	
	Broj projekata	Urađena površina (ha)	Broj projekata	Urađena površina (ha)
Unsko - Sanski	38	653,5	8	224,43
Posavski	0	0	0	0
Tuzlanski	0	0	2	6,8
Zeničko - Dobojski	0	0	0	0
Bosansko - Podrinjski	0	0	0	0
Srednje - Bosanski	0	0	0	0
Hercegovačko - Neretvanski	0	0	0	0
Zapadno - Hercegovački	0	0	0	0
Sarajevski	25	88,26	0	0
Kanton 10	0	0	0	0
<b>UKUPNO</b>	<b>63</b>	<b>741,76</b>	<b>10</b>	<b>231,23</b>



Projekte uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta za 2011. i 2012. godinu koji se sufinansiraju iz namjenskih sredstava prikupljenih promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta dostavila su dva kantona Unsko-Sanski i Sarajevski kanton. Ukupan broj projekata iznosi 63. Ukupno je urađeno 741,76 ha zemljišta od toga Unsko-Sanski kanton je uredio 653,5 ha a Sarajevski 88,26 ha. U 2013. godini urađeno je 10. projekata. Ukupno je obrađeno 231,23 ha od toga Unsko-sanski 224,43 ha i Tuzlanski 6,8 ha.

**Pregled promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2012. i 2013. godini**

Kanton	2012			2013		
	Br. investitora	Ukupna površina (m2)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. investitora	Ukupna površina (m2)	Uplaćena sredstva (KM)
Unsko Sanski -	665	416.537	666.505,25	554	341.595	681.962,31
Posavski	40	1.151.115,93	3.393.166,58	39	38.897,24	32.785,32
Tuzlanski	44	83.710	245.856,99	48	102.650	277.700,01
Zeničko Dobojski -	417	244.143,66	404.539,31	368	571.934,44	1.057.530,25
Bosansko Podrinjski -	14	14.306	11.649	20	29.916	14.718
Srednje Bosanski -	251	125.218,5	173.198,77	225	141.824	212.973,14
Hercegovačko - Neretvanski	2	204.777	560.816,52	29	26.707	28.302,72
Zapadno Hercegovački -	4	29.060	8.756	0	0	0
Sarajevski	31	4.266	12.268,85	110	302.722,1	1.112.428,7
Kanton 10	0	0	0	0	0	0
<b>UKUPNO</b>	<b>1.468</b>	<b>2.273.134,09</b>	<b>5.476.757,27</b>	<b>1.393</b>	<b>1.556.245,8</b>	<b>3.418.400,45</b>

U 2012. godini ukupan broj investitora koji su promjenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1468. Ukupna površina kojoj je promjenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 2.273.134,16 m<sup>2</sup> (2.273 ha). Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 5.476.757,27 KM.

U 2013. godini ukupan broj investitora koji su promjenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1393. Ukupna površina kojoj je promjenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 1.556.245,78 m<sup>2</sup> (1.556 ha). Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta iznosila su 3.418.400,78 KM.

## Prikaz promjene namjene poljoprivrednog zemljišta za period 2010-2013

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta (god.)	Broj investitora	Ukupna površina (m2)	Uplaćena sredstva (KM)
2010	1184	1.167.281,20	1.284.931,48
2011	1343	1.537.754,34	4.057.986,45
2012	1468	2.273.134,16	5.476.757,27
2013	1393	1.556.245,78	3.418.400,78
<b>Ukupno</b>	<b>5388</b>	<b>6.534.415,5</b>	<b>14.238.076,0</b>

Evidencije o poljoprivrednom zemljištu i to isključivo evidenciju o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta dostavilo je devet kantona dok K-10 nije dostavio tražene podatke. Evidencija je dostavljena za 2010., 2011., 2012. i 2013. godinu. U 2010. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1184. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta kome je promjenjena namjena iznosila je 1.167.281,20 m<sup>2</sup> (1.167 ha). Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta iznosila su 1.284.931,48 KM.

Za ovaj četverogodišnji period vođenja evidencije o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta ukupno je promjenilo namjenu 6.533 ha poljoprivrednog zemljišta i od te promjene namjene prikupljena su novčana sredstva u iznosu od 14.237.100,15 KM.

Provedbom ovog Zakona očekuje se uvođenje veće discipline prilikom korištenja poljoprivrednog zemljišta u smislu uređenja i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. U budućem periodu Zakon o poljoprivrednom zemljištu trebao bi donijeti okrupnjavanje poljoprivrednih gazdinstava, povećanje korištenja poljoprivrednih površina, te obradu do sada neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta. Uspostavom informacionog sistema poboljšalo bi se upravljanje poljoprivrednim zemljištem.

## NOVČANE PODRŠKE U BILJNOJ PROIZVODNJI

U toku 2013 godine zadržane su novčane podrške za proizvodnje kao i u prethodnoj godini i to kako slijedi:

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
<b>A/ 1-1</b>	<b>Br.</b>	<b>Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva</b>		
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž) 2012/2013		3.052.455,90
	2.	Proizvodnja silažnog kukuruza 2012/2013		3.463.691,10
	3.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja) 2012/2013		221.400,00
	4.	Proizvodnja povrća 2012/2013 (rajčica, papirka, krastavac, patlidžan, mrkva, cvekla, luk i mladi krumpir)		847.990,20
	5.	Proizvodnja grožđa i voća 2012/2013(šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)		886.403,70
	6.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja 2012/2013		334.351,08
	7a.	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (virdžinija i berley klasa I-IV)		380.584,44
	7b.	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (hercegovački ravnjak - A1,A2,A3,B1,B2iB3)		12.820,00
	8.	Proizvodnja gljiva		318.728,38
<b>A/ 1-2</b>		<b>Proizvodnja sjemena</b>		
	9.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica 2012/2013 (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)		291.916,20
	10.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta 2012/2013		220.770,00
	11.	Proizvodnja sjemena krumpira 2012/2013 (elitno i originalno sjeme)		199.784,00
	12.	Proizvodnja sjemena krumpira 2012/2013(sjeme I sorte reprodukcije)		64.090,00
<b>A/ 1-3</b>		<b>Proizvodnja sadnog materijala</b>		
	13.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća 2012/2013		260.618,00
	14.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća 2012/2013 (malina i kupina)		123.576,70
	15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća (borovnica, brusnica, ribizla i ogrozd)		69.108,90
	16.	Deklarirane sadnice vinove loze 2012/2013		116.128,50
		<b>SVEGA A/1</b>	<b>11.851.328,00</b>	<b>10.864.417,10</b>

Izmjenom Programa novčanih podrški uvećan je iznos novčanih podrški za biljnu proizvodnju za 57.023,10 KM koji se odnosi na sadnice jagodičastog voća.

na osnovu prisutnih zaliha koji su ispunjavali opšte i posebne uslove za ostvarenje novčane porske izvršenja je raspodjela po kantonima:

Model poticaja za biljnu proizvodnju proizvodnju												
A/1	BILJNA PROIZVODNJA	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih, voćarskih i vinogradarskih kultura											
1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	0,00	727.346,64	50.730,00	16.278,00	1.594.608,00	86.520,00	440.491,26	110.922,00	13.560,00	12.000,00	3.052.455,90
2.	Proizvodnja silažnog kukuruza	0,00	491.934,00	136.800,00	315.672,00	82.500,00	176.208,00	709.409,10	1.458.840,00	90.840,00	1.488,00	3.463.691,10
3.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	0,00	0,00	0,00	0,00	216.400,00	0,00	0,00	5.000,00	0,00	0,00	221.400,00
4.	Proizvodnja povrća (rajčica, papirka, krastavac, patlidžan, mrkva, cvekla, luk, salata i mladi krumpir)	0,00	36.765,60	264.384,00	0,00	0,00	55.600,00	10.760,60	4.000,00	6.660,00	469.820,00	847.990,20
5.	Proizvodnja grožđa i voća (šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)	2.699,70	0,00	834.300,00	0,00	0,00	1.200,00	0,00	0,00	0,00	48.204,00	886.403,70
6.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	0,00	124.906,68	1.960,00	161.192,00	0,00	2.460,40	0,00	34.592,00	9.240,00	0,00	334.351,08
7a	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (virdžinija i berley klasa I-IV)	0,00	0,00	0,00	0,00	357.272,00	0,00	23.312,44	0,00	0,00	0,00	380.584,44
7b	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (hercegovački ravnjak - A1,A2,A3,B1,B2iB3)	0,00	0,00	12.820,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12.820,00
8.	Proizvodnja gljiva	0,00	19.527,37	25.815,15	35.948,82	0,00	0,00	0,00	26.188,40	211.248,64	0,00	318.728,38



A/1-2	Proizvodnja sjemena	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
9.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	0,00	105.196,20	0,00	0,00	186.720,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	291.916,20
10.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	0,00	10.800,00	0,00	0,00	209.970,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	220.770,00
11.	Proizvodnja sjemena krompira (elitno i originalno sjeme)	0,00	120.530,00	0,00	0,00	0,00	41.854,00	0,00	37.400,00	0,00	0,00	199.784,00
12.	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	9.750,00	0,00	0,00	0,00	23.140,00	0,00	31.200,00	0,00	0,00	64.090,00
A/1-3	Proizvodnja sadnog materijala	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
13.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća	0,00	0,00	92.258,40	0,00	0,00	21.703,60	136.410,00	0,00	10.246,00	0,00	260.618,00
14.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća (malina i kupina)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	120.424,00	2.932,70	220,00	0,00	0,00	123.576,70
15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća (borovnica, brusnica, ribizla i ogrozd)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	68.854,20	254,70	0,00	0,00	0,00	69.108,90
16.	Deklarirane sadnice vinove loze	0,00	0,00	70.198,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	45.930,00	116.128,50
	<b>SVEGA A/1</b>	<b>2.699,70</b>	<b>1.646.756,49</b>	<b>1.489.266,05</b>	<b>529.090,82</b>	<b>2.647.470,00</b>	<b>597.964,20</b>	<b>1.323.570,80</b>	<b>1.708.362,40</b>	<b>341.794,64</b>	<b>577.442,00</b>	<b>10.864.417,10</b>

U slijedećoj tabeli data je struktura ostvarenih potpora za biljnu proizvodnju prema namjeni, odnosno vrsti potpora, uporedni pregled istih za period 2012/2013 uz indexe povećanja poticaja u period 2013/2012. godina.

### Uporedni prikaz novčanih podrški u biljnoj proizvodnji za 2012-2013. godinu

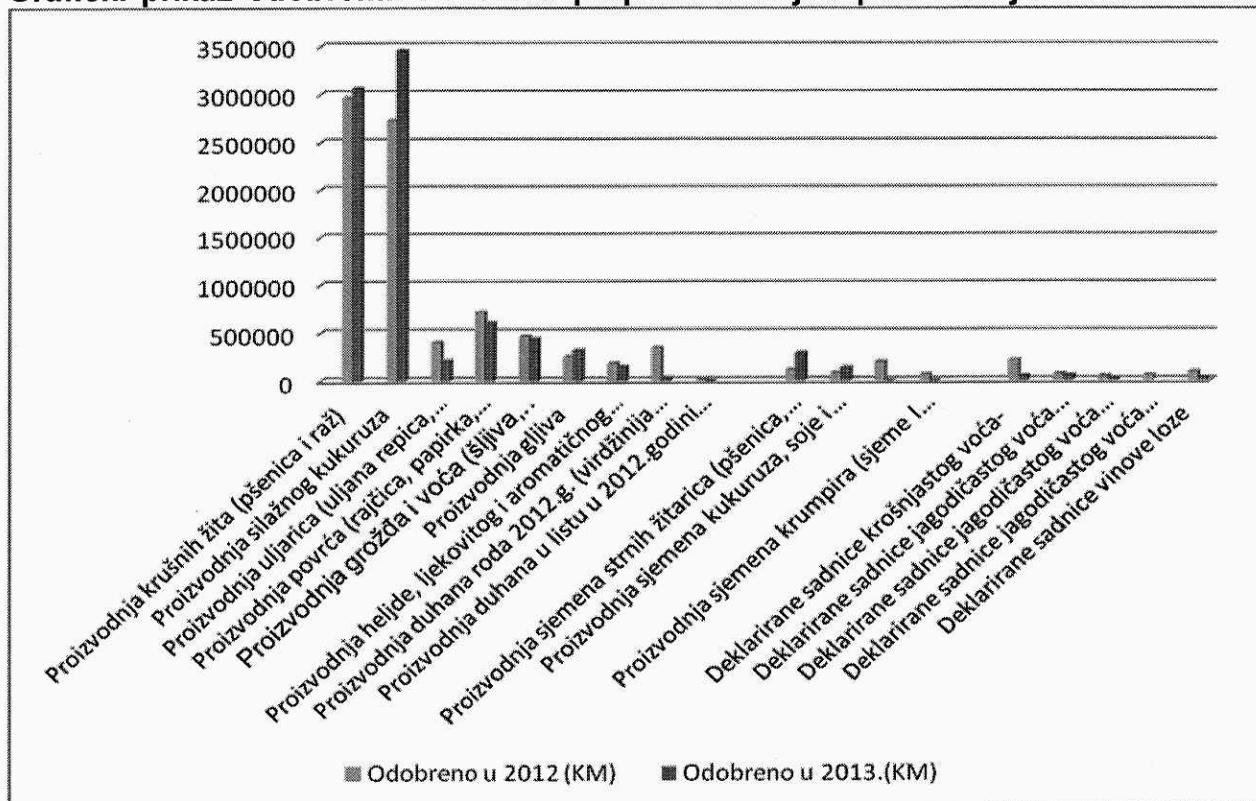
	BILJNA PROIZVODNJA	Odobreno u 2012 (KM)	Podrška u 2012. KM/jed. mjere	Podržana količina u 2012	Odobreno u 2013. KM	Podrška u 2013. KM/jed. mjere	Podržana količina u 2013	Index 2013 /2012
<b>A/ 1-1</b>	<b>Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva</b>							
1	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	2.964.455,52	600	4.940,8	3.049.584,18	600	5.102,6	103,3
2	Proizvodnja silažnog kukuruza	2.728.126,38	600	4.546,9	3.457.961,10	600	5.763,3	126,8
3	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	399.895,00	500	799,8	212.150,00	500	424,3	53,1
4	Proizvodnja povrća (rajčica, papirka, krastavac, patlidžan, mrkva, cvekla, luk, salata i mladi krumpir)	714.686,60	2000	357,3	603.764,60	2000	301,9	84,5
5	Proizvodnja grožđa i voća (šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)	463.292,70	600	772,2	435.901,70	600	726,5	94,1
6	Proizvodnja gljiva	252.837,03	0,5	505.674,1	318.728,38	0,5	637.456,8	126,1
7	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	185.077,08	400	462,7	150.354,00	400	375,9	81,2
8a.	Proizvodnja duhana roda 2012.g. (virdžinija i berley klasa I-IV)	345.151,00	1700	203,0	35.433,44	1700	20,8	10,3
8b.	Proizvodnja duhana u listu u 2012.godini (hercegovački ravnjak - A1,A2,A3,B1,B2i B3)	12.820,00	2000	6,4	0,00	2000	0,0	0,0
	<b>Zbir A/1-1</b>	<b>3.066.341,31</b>			<b>2.263.877,4</b>			<b>102,6</b>
<b>A/ 1-2</b>	<b>Proizvodnja sjemena</b>							
9	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	154.532,20	800	146,3	254.440,00	800	364,9	249,4

10	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	83.970,00	900	93,3	136.800,00	900	152,0	162,9
11	Proizvodnja sjemena krumpira (elitno i originalno sjeme)	199.784,00	1700	117,5	0,00	1700	0,0	0,0
12	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	64.090,00	1300	49,3	0,00	1300		0,0
	<b>Svega A/1-2</b>	<b>502.376,20</b>			<b>391.240,00</b>			<b>92,2</b>
<b>A/1-3</b>	<b>Proizvodnja sadnog materijala</b>							
13	Deklarirane sadnice krošnjastog voća-	211.395,20	0,4	528.488,0	49.222,80	0,4	123.057,0	23,3
14	Deklarirane sadnice jagodičastog voća (malina i kupina)	68.214,00	0,1	682.140,0	55.362,70	0,1	553.627,0	81,2
15	Deklarirane sadnice jagodičastog voća (borovnica, brusnica, ribizla i ogrozd)	47.747,30	0,3	159.157,7	21.361,60	0,3	71.205,3	44,7
16	Deklarirane sadnice jagodičastog voća (jagoda)-PRENOS IZ 2012. G	<b>57.023,10</b>	0,05	1.140.462,0				0,0
17	Deklarirane sadnice vinove loze	90.528,00	0,3	301.760,0	25.600,50	0,3	85.335,0	28,3
	<b>Svega A/1/3</b>	<b>474.907,60</b>			<b>151.547,60</b>			<b>31,9</b>
	<b>SVEGA A/1</b>	<b>9.006.148,93</b>			<b>8.806.665,00</b>			<b>98,33</b>

Struktura isplate novčanih podrški za biljnu proizvodnju u 2013. godini u iznosu od 11.851.328,00 KM se odnosila na slijedeće: prenos duga iz 2012. godine bio 2.057.752,10 KM, realizovano iz 2013. godine 8.806.665,00 KM, neutrošeno 986.910,90 KM.

Napominjemo da su korisnici novčanih podrški za pojedine proizvodnje koji su aplicirali u 2012. godini i ostvarili pravo u istoj, isplaćeni su u 2013. godini, što je u prethodnoj tabeli i prikazano. Odnosno u toj tabeli je izvršena analiza tih sredstava po osnovu ostvarenih prava, a ne po osnovu isplata novčanih podrški.

## Grafički prikaz odobrenih novčanih potpora za biljnu proizvodnju u 2012. i 2013.g.



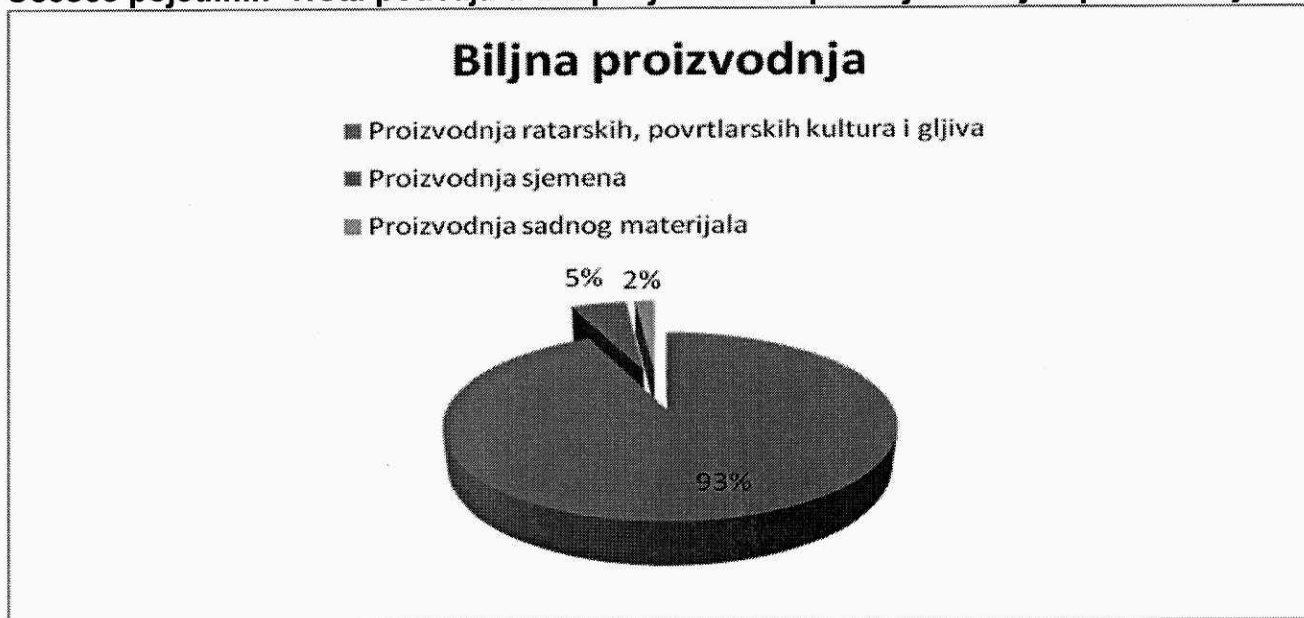
Iz navedenog vidljivo je da je najveći rast poticaja ostvaren u proizvodnji sjemena strnih žitarica i sjemna kukuruza, soje i suncokreta.

Poticaji za pojedine proizvodnje (kao npr. proizvodnja duhana, sjemena i sadnog materijala) su prenešene u 2013. godini, a razlog tome je pomjeranje rokova za dostavu dokumentacije.

U cilju usklađivanja proizvodne i budžetske godine, a u svrhu realizacije programa korisnici za ove proizvodnje ostvaruju podršku u narednoj godini.

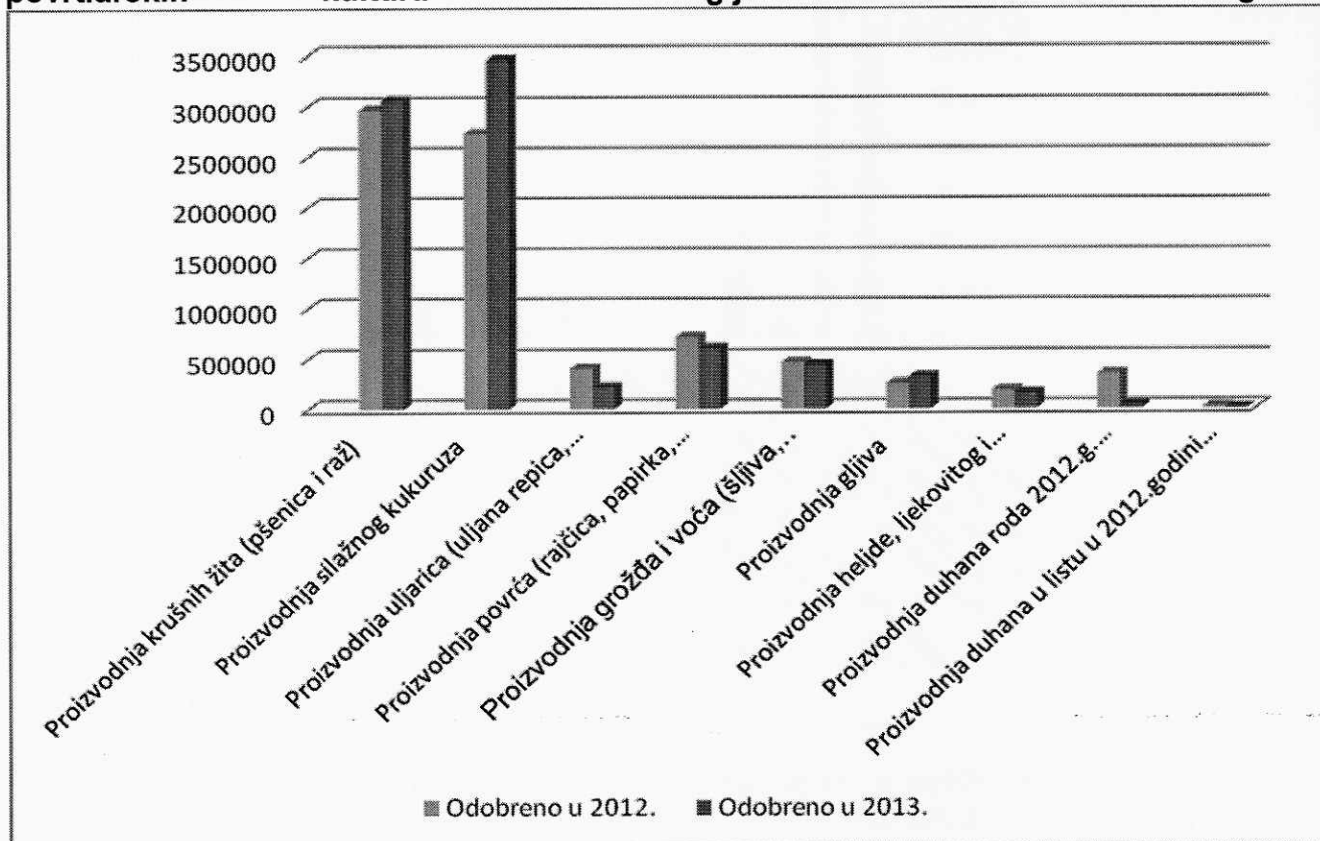
U ukupnoj biljnoj proizvodnji procentualno učešće pojedinih proizvodnji: proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva; proizvodnja sjemena i proizvodnja sadnog materijala prikazano je u slijedećem grafikonu.

### Učešće pojedinih vrsta poticaja u ukupnoj strukturi poticaja za biljnu proizvodnju

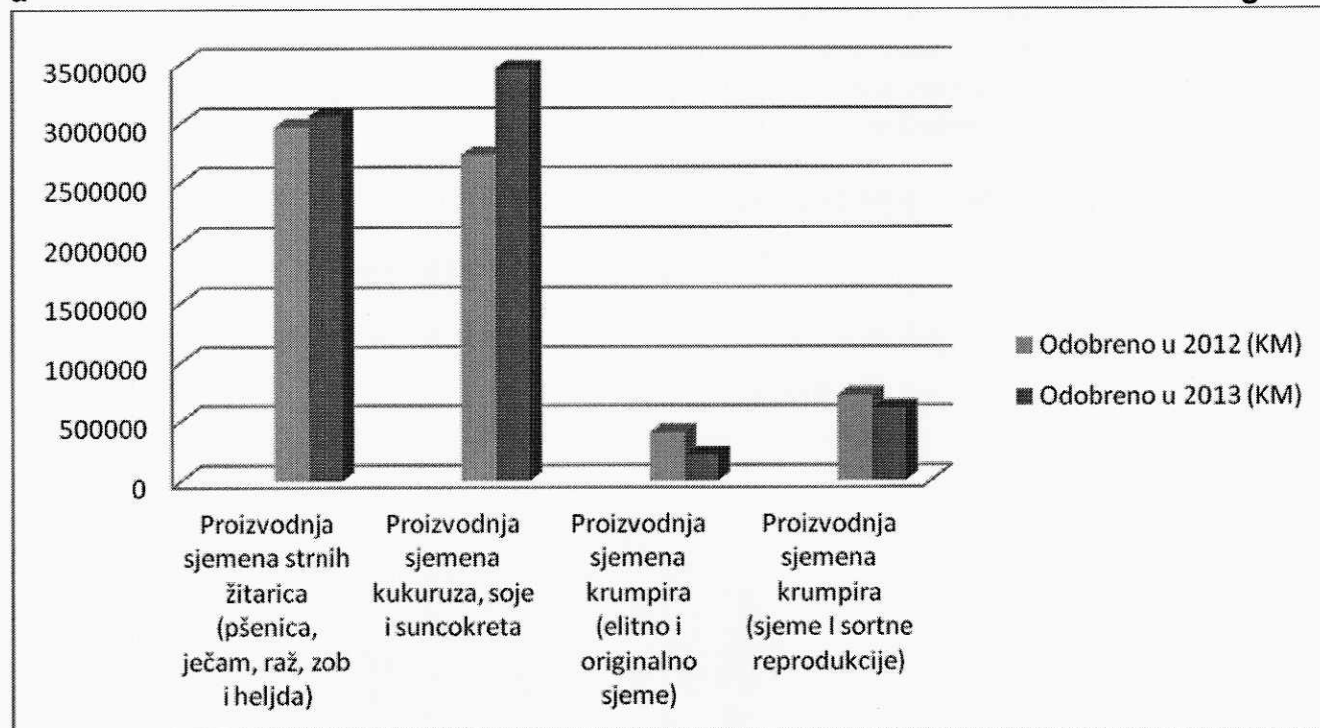




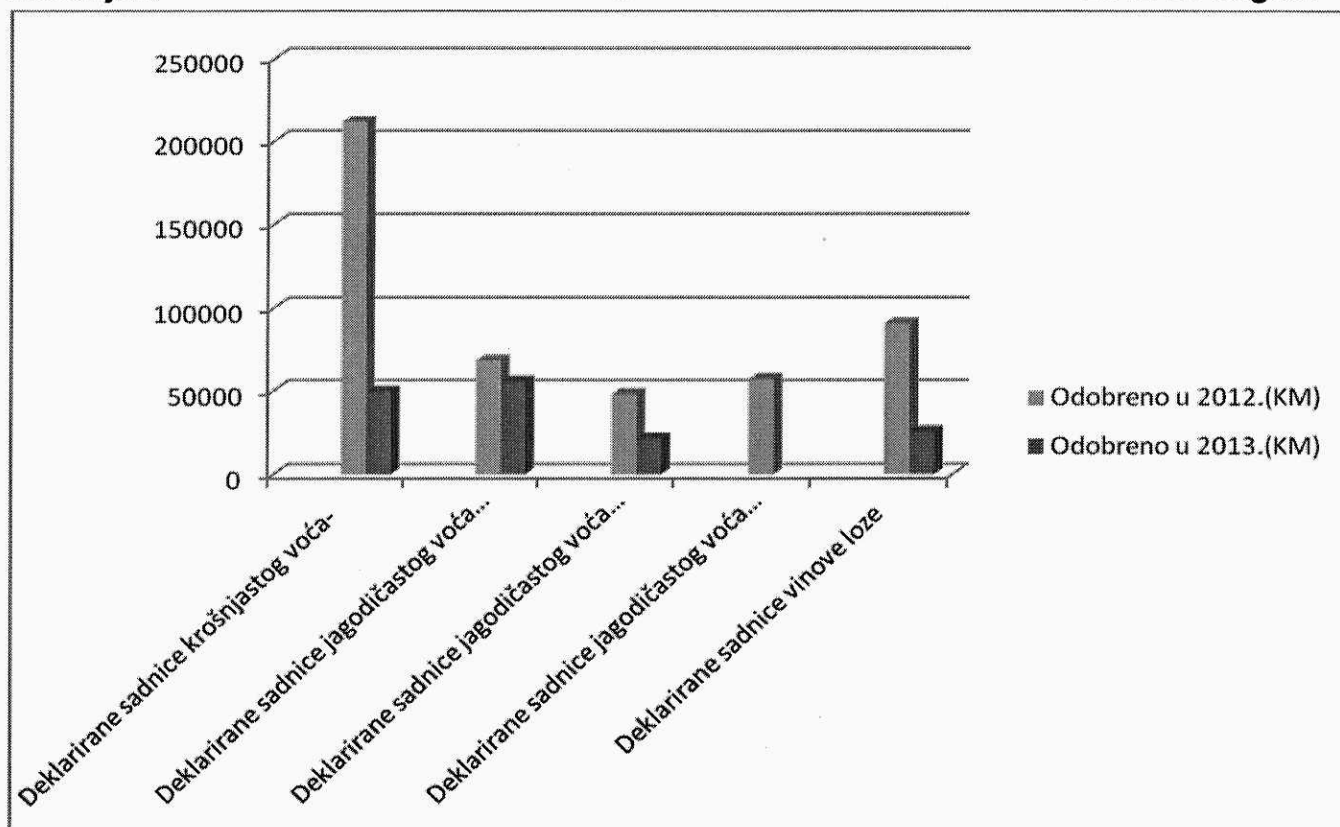
**Raspodjela i uporedni pregled odobrenih novčanih potpora za proizvodnju ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva u 2012-2013.god.**



**Raspodjela i uporedni pregled odobrenih novčanih potpora za proizvodnju sjemena u 2012-2013.god.**



**Raspodjela i uporedni pregled odobrenih novčanih potpora za proizvodnju sadnog materijala u 2012-2013.god.**



**ANALIZA STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI**

U 2013. godini donesen je Zakon o stočarstvu čijim odredbama su utvrđeni okviri za institucijske strukture, mjerodavnosti, odgovornosti, linije izvještavanja, mehanizme koordinacije, procesa konsultacija, prava, obaveze i način provedbe mjera na svim nivoima vlasti u Federaciji u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, kao i regulisanje odnosa u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, utvrđivanje mehanizma za optimalan pristup u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja i vođenje registara uzgoja, kao i registara uzgajivača na prostoru Federacije BiH.

Ovaj Zakon o stočarstvu i podzakonski akti koji se izrađuju moraju biti usklađeni sa pravnim okvirima članica EU, a uvažavajući specifičnosti našeg državnog ustroja i ambijenta u kojem se nalazimo.

**Govedarstvo**

Razvoj govedarske proizvodnje mora početi od činjenice da je od interesa organizirati takve proizvodne sisteme koji će osigurati dovoljne količine kravljeg mlijeka i govedeg mesa ne samo u zemlji, nego i viškove za mogući izvoz. Takva proizvodnja u sistemu održive govedarske proizvodnje mora pronaći ravnotežu između gospodarskih interesa, zaštite okoline i udovoljavanju socijalnim zahtjevima. Najvećim dijelom oslanjala bi se na privatna gospodarstva a manjim dijelom na velike proizvodne jedinice u velikim proizvodnim sistemima.

Sadašnje stanje govedarske proizvodnje još uvijek nije na potrebnom nivou, a intencija je dostići zadovoljavajuće količine mesa i mlijeka .

Ograničavajući faktori između ostalog su:

- usitnjena imanja,
- mali broj grla na imanjima ( 3 do 10),
- neadekvatni uslovi držanja stoke,
- skupi krediti kao,
- needuciranost farmera u domenu govedarske proizvodnje, što se očituje u veoma niskom nivou proizvodnje po kravi.

Kako bi govedarska proizvodnja postala konkurentnija na otvorenom tržištu i u cijelosti zadovoljila domaće potrebe za mlijekom i mesom, nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sisteme koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), nivoom proizvodnje te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sistemima zemalja iz okruženja.

Osim navedenog, ima i drugih faktora koji značajno utiču na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji. To su: stanje u prerađivačkoj industriji mlijeka, u mesoprerađivačkoj industriji i njihovoj međusobnoj povezanosti, a to je kvaliteta mlijeka i mliječnih proizvoda kao i kvaliteta mesa i mesnih proizvoda. Posebno je naglašen problem cjenovnih odnosa u otkupu sirovina.

Rezultat smanjenja brojnog stanja goveda je prije svega liberalizacija tržišta, neiskorištene zemljišne površine, zatim niske cijene žive stoke i visoke cijene hranjiva u govedarskoj proizvodnji.

Uprkos padu broja muznih grla zahvaljujući intenzifikaciji proizvodnje, većem stupnju iskorištenosti genetskog potencijala i povećanom broju junica može doći do povećanja proizvodnje mlijeka. Jedan od razloga smanjenja broja tovnih grla jeste uvoz mesa po niskim cijenama u uslovima liberalizacije trgovine bez carina, što je snizilo cijenu mesa na tržištu. Zbog niskih otkupnih cijena žive stoke i visokih cijena inputa u proizvodnji mesa u domaćem uzgoju nismo konkurentni.

#### **Pregled stanja u govedarstvu za 2012-2013. god.**

<b>Godina</b>	<b>Ukupno goveda</b>	<b>Krave i steone junice</b>
2012	214.978	161.546
2013	217.278	160.312

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U proteklom dvogodišnjem periodu, a prema podacima nadležnih kantonalnih ministarstava, broj muznih grla, kao i tov junadi je u opadanju, dok je znatno povećanje u sistemu krava-tele i u uzgoju rasplodnih junica, što prikazujemo u slijedećoj tabeli.

## Brojno stanje goveda po kantonima

Kantoni	Goveda (2012)				Goveda (2013)			
	Muzna grla	Junice	Tov junadi	Sistem krava tele	Muzna grla	Junice	Tov junadi	Sistem krava tele
<b>USK</b>	20.593	4.368	4.843	185	20.093	8.417	3.416	360
<b>PK</b>	750	300	1.300	0	700	230	800	0
<b>TK</b>	12.738	6.553	11.565	0	12.800	6.958	11.630	0
<b>ZDK</b>	18.000	5.500	1.700	110	17.500	5.200	1.700	110
<b>BPK</b>	1.850	330	0	0	1.750	270	0	0
<b>SBK</b>	6.470	1.335	712	119	1.750	775	120	30
<b>HNK</b>	8.300	2.030	105	432	8.400	1.930	248	725
<b>ZHK</b>	3.600	750	520	120	3.650	820	780	141
<b>KS</b>	5.683	1.352	950	510	6.120	1.690	971	798
<b>K10</b>	10.321	2.546	1.613	1.604	9.821	1.605	1.139	1.562
<b>UKUPNO</b>	<b>88.305</b>	<b>25.064</b>	<b>23.308</b>	<b>3.080</b>	<b>82.584</b>	<b>27.895</b>	<b>20.084</b>	<b>3.726</b>

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva

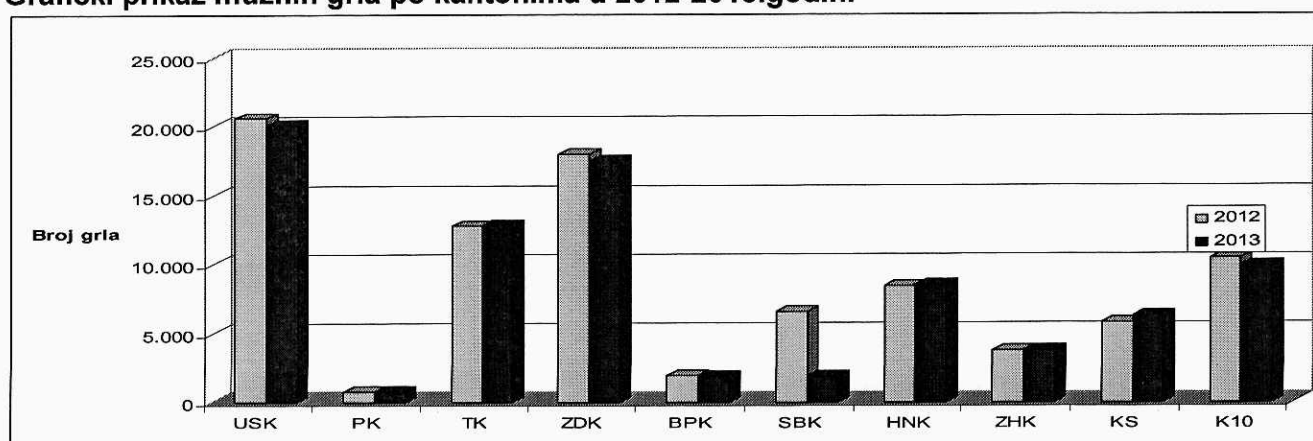
Kada je u pitanju proizvodnja u sistemu krava-tele prikazano povećanje je zasnovano na povoljnim uslovima za ovaj vid proizvodnje, značajnim novčanim podrškama, a što je rezultiralo povećanim interesom proizvođača za bavljenjem ovom proizvodnjom.

Zbog sve zahtjevnijeg tržišta za proizvodnju kvalitetnog mlijeka koja podrazumjeva primjenu standarda o kvaliteti sirovog i svježeg mlijeka, veći broj malih poljoprivrednih proizvođača koji ne mogu zadovoljiti tražene standarde (uslovi držanja, higijenski paket i sl.) ne isporučuju mlijeko za tržište zbog čega se prestaju baviti ovom proizvodnjom i time se smanjuje broj muznih grla.

Otkupljivači odnosno prerađivači svježeg sirovog mlijeka vrše otkup i plaćanje u skladu sa Uredbom o svježem sirovom mlijeku i načinu utvrđivanja cijene svježeg mlijeka („Službene novine F BiH“ br.70/08 i 52/09).

Kada su u pitanju velike farme, one su uglavnom osavremenile svoje proizvodne kapacitete i primjenjuju zootehničke mjere, te imaju visok stupanj iskorištenosti genetskog potencijala grla i proizvodnost po grlu, što je na razini proizvodnje na evropskim farmi.

### Grafički prikaz muznih grla po kantonima u 2012-2013.godini





**Broj muznih krava i proizvodnja mlijeka u kantonima Federaciji BH u 2013.**

Kanton	Muzna grla		Proizvodnja mlijeka	
	Broj krava	%	lit.	%
USK	20.093	24,3	52.163.080	26,6
PK	700	0,8	2.240.000	1,1
TK	12.800	15,5	24.192.000	12,3
ZDK	17.500	21,2	43.000.000	21,9
BPK	1.750	2,1	111.400	0,1
SBK	1.750	2,1	11.948.074	6,1
HNK	8.400	10,2	12.917.043	6,6
ZHK	3.650	4,4	5.424.600	2,8
SK	6.120	7,4	19.485.086	9,9
HBK	9.821	11,9	24.552.500	12,5
<b>Svega F BH</b>	<b>82.584</b>	<b>100,0</b>	<b>196.033.783</b>	<b>100,0</b>

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabele je vidljivo da je 73% krava locirano u 4 kantona i to: Unsko-sanski 24,3%, Zeničko-dobojski 21,2% i Tuzlanski 15,5% i K 10 11,9%. Najveće učešće u proizvodnji mlijeka u F BiH imaju Unsko-sanski 26,6%, Zeničko-dobojski 21,9%, K 10 12,5% i Tuzlanski kanton 12,3%, što iznosi 73,3 % od ukupne proizvodnje mlijeka u Federaciji BiH.

**Ovčarstvo**

Ovčarstvo je veoma važna djelatnost u ruralnim područjima Federacije BiH, jer je značajan izvor prihoda za stanovništvo, a ogleda se u proizvodnji mlijeka, autoktonih sireva, mesa i vune. Pri tome se vlasnicima stada nude različite mogućnosti usmjeravanja proizvodnje prema većem ili manjem preferiranju mesa ili mlijeka, što, uz genetske usmjerenosti, ovisi o nekoliko važnih ekonomskih i socioloških činitelja. Značajno je napomenuti da se sve veći broj proizvođača mlijeka odlučuje za proizvodnju domaćih autohtonih sireva, što u konačnici stvara novu vrijednost i povećava dobit ove vrste proizvodnje.

Prema statističkim podacima za 2013 . godinu brojno stanje ovaca je 523.779, od čega je 403.151 ovaca za priplod, što je u odnosu na 2012. godinu blago povećanje. Zadnjih godina praktično se veći broj ženskog pomladka u ovčarstvu ostavlja za priplod, odnosno za proširenu reprodukciju što je pozitivan trend.

**Brojno stanje ovaca 2012-2013**

Godina	Ukupno	grla
		Ovce za priplod
2012	517.171	400.839
2013	523.779	403.151

Izvor: Federalni zavod za statistiku

## Broj ovaca u Federaciji BiH po kantonima

Kanton	Broj ovaca u 2013	%
USK	75.117	18,50
PK	150	0,04
TK	39.000	9,61
ZDK	69.000	16,99
BPK	17.000	4,19
SBK	28.745	7,08
HNK	83.400	20,54
ZHK	12.000	2,96
SK	36.410	8,97
K10	45.187	11,13
<b>UKUPNO</b>	<b>406.009</b>	<b>100</b>

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

## Kozarstvo

Veliki dio Federacije BiH ima prirodne resurse za uzgoj koza i to u različitim sistemima poput otvorenih i poluotvorenih pašnjaka, uzgoja u stajama i kombiniranim uzgojima. Danas se u Federaciji BiH svi ovi sistemi uzgoja koza mogu vidjeti u praksi.

Postoje moderne komercijalne farme sa visokim ulaganjima u objekte i opremu sa orijentacijom na proizvodnju mlijeka kao i komercijalne farme sa improvizovanim stajama koje obezbjeđuju minimum standarda sa osnovnom opremom.

U tabeli je prikazano ukupno brojno stanje koza, sa pregledom grla koja se muzu i količinom mlijeka po muznom grlu. Vidljivo je da je došlo do malog povećanja muznih grla, s tim da je količina mlijeka po muznom grlu neznatno smanjena.

## Brojno stanje koza

Godina	Ukupno grla	Broj koza muženih	Količina mlijeka po muznom grlu (litar)
2012	40.773	23.495	195
2013	40.613	24.258	181

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ministarstvo je prepoznalo ovaj vid proizvodnje kao veoma važnu granu u stočarstvu i godinama se ova proizvodnja značajno podržava uz stalno povećanje podrške po litri mlijeka kako bi se zadovoljile potrebe za kozijim mlijekom.

Unatoč podrškama Ministarstva kozarstvo se nije značajno razvijalo, jer ne postoji organizirani otkup mlijeka, kao ni organizirana prodaja kozijeg mesa, što je onemogućilo značajniji razvoj ove grane stočarstva, a isto je vidljivo iz slijedeće tabele:

**Osnovno stada ovaca i koza i količine mlijeka u sistemu novčanih podrški**

Kanton	2012.		2013	
	Broj ovaca i koza	Količina mlijeka	Broj ovaca i koza	Količina mlijeka
USK	7.414	80.228	77.628	59.950
PK	0	0	180	0
TK	5.630	0	39.000	0
ZDK	14.611	268.839	70.400	422.867
BPK	2.651	0	26.000	0
SBK	20.297	34.562	28.745	77.089
HNK	3.718	375.663	87.290	273.096
ZHK	1.053	251.627	15.200	164.723
SK	7.933	0	38.170	0
K10	13.506	289.227	46.408	292.833,5
<b>UKUPNO</b>	<b>76.813</b>	<b>1.300.146</b>	<b>429.021</b>	<b>1.290.558,5</b>

Izvor: Sektor za poljoprivredna plaćanja FMPVŠ

**Svinjogojstvo**

Sadašnja stanje u svinjogojskog proizvodnji u Federaciji BiH nije na zadovoljavajućem nivou i ne osigurava dovoljnu proizvodnju svinjskog mesa za domaće potrebe. Razlozi za ovakvo stanje se mogu svesti na sljedeće čimbenike: potpuno liberalizirano tržište mesa u BiH, nedovoljna sistemska podrška sektoru, usitnjena imanja (malo obradive površine), mali broj rasplodnih i tovnih grla na gazdinstvu, neodgovarajući uslovi držanja, loš pasminski sastav, nedostatak uzgojno – selekcijskog rada u sektoru, nedostupnost povoljnih kreditnih linija, slaba educiranost proizvođača svinjetine i ostalo.

U područjima gdje se uzgajaju svinje prakticira se samo završna faza proizvodnog ciklusa odnosno tov svinja. Tov svinja se zasniva na uvezenoj prasadi i to s ciljem podmirivanja domaćeg tržišta. U mesoprerađivačkoj industriji domaća sirovina je zastupljena u veoma malom procentu jer je većina sirovine iz uvoza. Ovaj način proizvodnje u svinjogojstvu se nastavio i u 2013. godini.

Obilježavanje sitnih životinja na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine uspostavljen je Jedinstveni registar ovaca, koza i svinja u Federalnom agromediteranskom zavodu u Mostaru a provodi se prema Pravilniku o obaveznom označavanju i upisu u jedinstveni registar ovaca, koza i svinja te vođenju evidencija („Službene novine Federacije BiH" br. 87/07 i 64/08), što uveliko doprinosi pregledu stanja kretanju životinja, bolesti i drugih aktivnosti vezanih za situ stoku.

### Brojno stanje svinja u 2012. i 2013. godini

Godina	Ukupno svinja	Krmače i suprasne nazimice
2012	91.730	7.733
2013	88.649	8.745

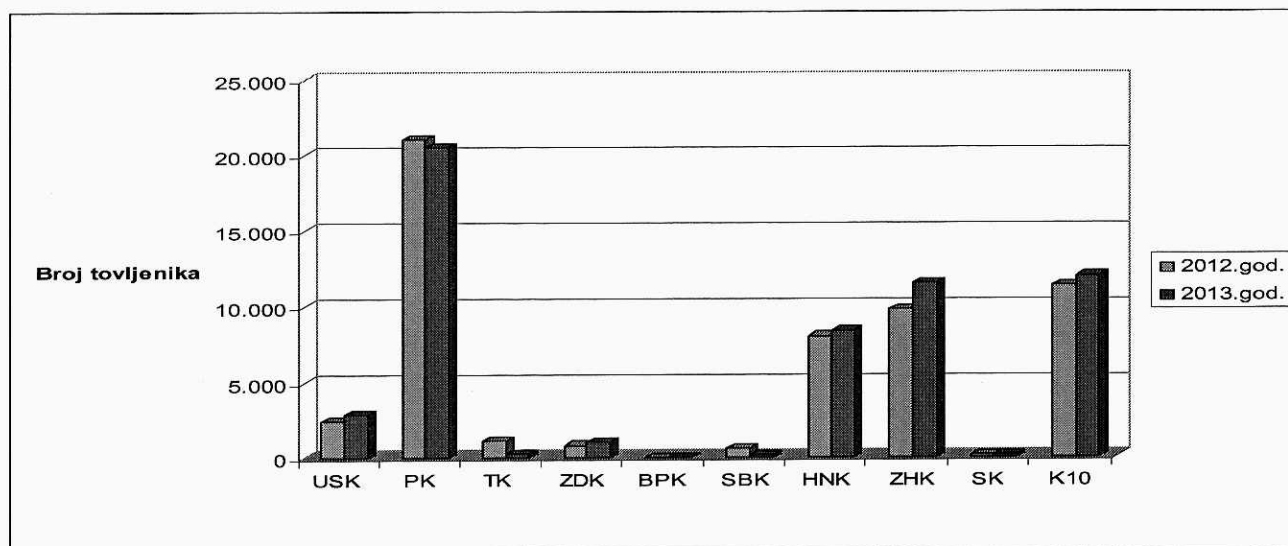
Izvor: Federalni zavod za statistiku

### Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja)

Kantoni	2012.god.	2013.god.
USK	2.398	2.847
PK	21.000	20.500
TK	1.124	270
ZDK	800	1.000
BPK	0	0
SBK	593	147
HNK	8.000	8.350
ZHK	9.750	11.500
SK	184	166
K10	11.327	11.991
<b>Ukupno</b>	<b>55.176</b>	<b>56.771</b>

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

### Grafički prikaz broja tovljenika po kantonima u 2012-2013. godini



Iz navedene tabele i grafikona se vidi da je došlo do neznatnog povećanja tova svinja, što je rezultiralo smanjenjem količine uvoza svinjskog mesa.



## Pčelarstvo

Najveći značaj pčelarstva pored proizvodnje meda i ostalih pčelinjih proizvoda ogleda se u oprašivanju poljoprivrednog bilja, jer bez pčela poljoprivredna proizvodnja bi bila nezamisliva. U usporedbi sa drugim industrijski razvijenim zemljama, imamo izuzetno čistu i zdravu prirodu, što rezultira proizvodnjom kvalitetnog i zdravstveno ispravnog meda, kao i drugih pčelinjih proizvoda i matica.

Pčelarstvo je regulisano Zakonom o stočarstvu. U skladu sa navedenim Zakonom uradit će se Pravilnik o pčelarstvu koji će definisati uslove za bavljenje pčelarstvom, razmnožavanje pčela, lokacije pčelinjaka, pašu pčela i njihovu selidbu, uspostavljanje katastra pčelinje paše, prodaju pčela, matica i pčelinjih proizvoda i uspostavljanje registra košnica i pčelara.

### Statistički podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda

Godina	Broj košnica	ukupna proizvodnja, tona	po košnici kg
2012	209.146	1.901	9,1
2013	214.826	1.991	9,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku

### Broj košnica pčela i proizvodnja meda po kantonima u Federaciji BiH

Kanton	Broj košnica u 2013	Količina meda (kg)
USK	31.250	323.166
PK	3.939	59.085
TK	27.213	-
ZDK	30.000	-
BPK	3.200	-
SBK	13.500	-
HNK	37.000	384.500
ZHK	19.400	-
SK	13.060	152.299
K10	13.979	75.693
<b>UKUPNO</b>	<b>192.541</b>	<b>994.743</b>

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

U 2013. godini u okviru pčelarske proizvodnje došlo je do znatnog smanjenja proizvodnje meda zbog nepovoljnih vremenskih prilika (rani mraz i kiša u fazi cvatnje biljaka). Također napominjemo da proizvođači nisu mogli da zadovolje kriterije za novčanu podršku (potrebnu količinu), koji su traženi od strane Ministarstva, te proizvodnja meda u pojedinim kantonima nije evidentirana, što u ukupnom zbiru proizvodnje meda ne odgovara stvarnom stanju.

U Federaciji BiH imamo mali broj velikih proizvođača meda i pčelinjih proizvoda kao i onih koji se bave proizvodnjom i prodajom matica. Analizom je utvrđeno da pčelarstvo u većini slučajeva predstavlja dodatni izvor prihoda kod najvećeg broja pčelara, a isti med i druge proizvode prodaju vaninstitucionalno. Da bi mogao prodavati svoj med, kao i druge pčelinje proizvode i matica na službenom tržištu proizvođač mora biti registrovan kao pravni subjekt ili farma i da ispunjava sve sanitarne uslove. Također moraju vršiti i redovne analize kvalitete meda i zdravstveno stanje pčelinjih društava i matica.

## Peradarstvo

Peradarstvo, kao jedna od grana stočarstva, ima bitno mjesto u poljoprivrednoj proizvodnji. To proizlazi iz činjenice da je suvremeno peradarstvo najintenzivniji oblik stočarstva i ima potpuno industrijsko značenje.

Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i jaja, koja predstavlja jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za ishranu ljudi.

Proizvodnja mesa peradi u Federaciji BiH temelji se uglavnom na proizvodnji mesa pilića.

Proizvodnja pilećeg mesa (brojleri) je značajno zastupljena u Federaciji BiH i kao takva je konkurentnija u odnosu na druge proizvodnje. Za razliku od drugih pileće meso iz uvoza je opterećeno carinom, tako da je naš proizvođač pilećeg mesa uz gotovo dostignute evropske uslove proizvodnje ima dobre preduslove za bavljenje ovom proizvodnjom

### Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u hiljadama

Godina	Broj peradi	Broj koka nosilja
2012	9.447.000	1.612.000
2013	13.298.000	1.673.000

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz navedene tabele je vidljivo da je u 2013. godini ukupnog broja peradi povećan za 40 % u odnosu na 2012. godinu, s tim da je povećanje broja koka nosilja znatno niže i iznosi 3,7%.

### Broj peradi matičnih jata po kantonima u 2013. godini

Kantoni	Pilenke /kljun teš.lin.	Pilenke lak.lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun
USK	0	4.600	145.362
PK	0	0	325.202
TK	14.917	0	21.750
ZDK	80.000	51.000	25.000
BPK	0	0	0
SBK	0	0	30.000
HNK	10.500	23.000	43.300
ZHK	28.500	45.500	19.000
SK	1.012.700	76.200	78.000
K10	3.897	31.005	518
	<b>1.150.514</b>	<b>231.305</b>	<b>688.132</b>

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabele je vidljivo da se najveći broj matičnih jata odnosi na pilenke teških roditeljskih linija, koji se koriste za proizvodnju pilećeg mesa, a matična jata lakih roditeljskih linija i 18-sedmičnih pilenki (za proizvodnju jaja) su zastupljene u manjem broju zbog činjenice da ova proizvodnja najvećim dijelom koristi uvozna matična jata.

## Akvakultura

Akvakultura je najbrže rastući sektor poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH, posmatrano u zadnjem periodu ova proizvodnja se uvećavala preko 50%, odnosno u posljednjih 10 godina proizvodnja je udvostručena.

Međutim, teška ekonomska situacija u našoj zemlji odrazila se i na proizvođače akvakulture zbog povećanja cijena inputa u proizvodnji i nemogućnost plasmana robe na tržište, što je rezultiralo da ova proizvodnja ima stagnaciju u 2013. godini.

U Federaciji BiH zastupljene su: Salmonikultura (uzgoj pastrmke), Ciprinikultura (uzgoj šaranolikih riba), Marikultura (uzgoj morske ribe i školjki) i prerada ribe.

### Proizvodnja u akvakulturi po kantonima u Federaciji BiH

Kantoni	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogoišta
USK	825.000	0	3
PK	0	0	0
TK	0	0	0
ZDK	0	0	0
BPK	0	0	0
SBK	122.966	0	2
HNK	471.500	200.000	23
ZHK	400.000	0	1
SK	0	0	0
K10	0	0	0
<b>Ukupno</b>	<b>1.819.466</b>	<b>200.000</b>	<b>27</b>

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

U Federaciji BiH salmonikultura je zastupljena u uzgoju konzumne pastrmke i uzgoju mlađi autohtonih salmonida za približavanje otvorenih voda. Najveći udio (oko 95%) u proizvodnji konzumne ribe ima kalifornijska pastrmka (*Oncorhynchus mykiss*), a ostatak potočna pastrmka (*Salmo trutta fario*) i potočna zlatovčica (*Salvelinus fontinalis*), što u 2013. godini iznosi: Kalifornijska pastrva 2200 t; Potočna pastrva 50 t; Potočna zlatovčica 50 t.

Također je značajno navesti da je zastupljen uzgoj mlađi potočne pastrmke za približavanje otvorenih voda, gdje su najveći proizvođači mlađi potočne pastrmke Riba Neretva – Konjic (cca 2.000.000 kom), Krupić - Prozor/Rama (cca 2.000.000 kom) i RIZ Krajina – Bihać (cca 1.500.000 kom – 1.000.000 potočna pastrmka i 500.000 lipljen)

U uzgoju morskih organizama (marikultura) postoje 2 farme (kavezni sistem) za uzgoj morske ribe i školjki, a to su: Ancora – comerc – Neum i Karaka maricultura – company – Neum.

U Federaciji BiH postoji jedan pogon za preradu ribe (firma „Žuvela“), a koja se bavi preradom i konzervisanjem uvozne morske ribe i pogon za proizvodnju riblje hrane.

Evropska Unija je u svojoj regulativi dozvolila dalji izvoz ribe i ribljih proizvoda porijeklom iz Bosne i Hercegovine, što daje dodatnu sigurnost proizvođačima u ovoj proizvodnji.

## NOVČANE PODRŠKE U ANIMALNOJ PROIZVODNJI

U toku 2013 godine zadržane su novčane podrške za proizvodnje koje su bile i u prethodnoj godini i to kako slijedi:

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	Planirano Programu	prema	Odobreno u KM
A/ 2-1	Br.	<b>Govedarska proizvodnja</b>			
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka u 2012.g. (X,XI i XII mjesec) i 2013.g.			22.001.855,52
	2.	Tov junadi iz domaćeg uzgoja 2012/2013.g.			4.167.500,00
		Tov junadi iz uvoza			488.000,00
	3.	Uzgoj krava prvotelki (rasplodne junice) 2012/2013			4.350.150,00
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava-tele 2012/2013			1.334.500,00
A/ 2-2		<b>Ovčarska i kozarska proizvodnja</b>			
	5.	Proizvodnja svježeg ovčijeg i kozijeg mlijeka u 2012.g. (XII mjesec) i 2013.g.			516.223,40
	6.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) 2012/2013			7.712.480,00
A/ 2-3		<b>Svinjogojska proizvodnja</b>			
	7.	Tov svinja 2012/2013			2.862.960,00
	8.	Uzgoj rasplodnih krmača 2012/2013			89.300,00
A/ 2-4		<b>Peradarska proizvodnja</b>			
	9.	Uzgoj 18-tjednih pilenki 2012/2013			237.518,40
A/ 2-5		<b>Pčelarska proizvodnja</b>			
	10.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica 2012/2013			71.740,00
A/ 2-6		<b>Ribarska proizvodnja</b>			
	11.	Uzgoj slatkovodne ribe 2012/2013			999.835,69
	12.	Uzgoj morske ribe 2012/2013			162.301,97
		<b>SVEGA (A/2)</b>	<b>45.000.000,00</b>		<b>44.994.364,98</b>

**Novčane podrške u animalnoj proizvodnji po kantonima**

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	BPŽ/K	K10	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
A/2-1		<b>Govedarska proizvodnja</b>											
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka u 2012.g. (X,XI i XII mjesec) i 2013.g.(1-9mj)	20.888,34	3.602.126,44	540.292,94	643.540,98	392.892,50	2.579.247,99	5.003.310,38	6.997.875,72	1.910.856,97	310.823,26	22.001.855,52
	2.	Proizvodnja goveđeg mesa - Tov junadi	0,00	902.500,00	33.500,00	191.500,00	391.500,00	431.500,00	1.583.500,00	694.000,00	416.500,00	11.000,00	4.655.500,00
	3.	Uzgoj krava prvotelki (rasplodne junice)	11.250,00	1.264.950,00	144.900,00	329.850,00	122.400,00	505.350,00	941.850,00	845.550,00	92.250,00	91.800,00	4.350.150,00
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava- tele	0,00	1.045.500,00	92.000,00	0,00	0,00	59.000,00	0,00	26.500,00	55.000,00	56.500,00	1.334.500,00
A/2-2		<b>Ovčarska i kozarska proizvodnja</b>	BPŽ/K	K10	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	5.	Proizvodnja svježeg ovčjeg/kozjeg mlijeka u 2012.g. (X,XI i XII mjesec) i 2013.g.(1-9mj)	0,00	117.133,40	109.238,40	0,00	0,00	30.835,60	0,00	23.980,00	169.146,80	65.889,20	516.223,40
	6.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) 2012/2013	162.440,00	1.313.160,00	1.004.080,00	661.440,00	3.600,00	1.813.520,00	469.520,00	742.880,00	1.368.920,00	172.920,00	7.712.480,00



A/2-3		Svinjogojna proizvodnja	BPŽ/K	K10	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	7.	Proizvodnja svinjskog mesa - Tov svinja	0,00	666.180,00	158.820,00	0,00	763.320,00	23.940,00	16.200,00	0,00	21.000,00	1.213.500,00	2.862.960,00
	8.	Uzgoj rasplodnih krmača 2012/2013	0,00	6.200,00	0,00	0,00	53.700,00	2.800,00	5.200,00	600,00	18.000,00	2.800,00	89.300,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	9.	Uzgoj 18-tjednih pilenki	0,00	0,00	4.500,00	4.800,00	183.923,40	12.300,00	15.450,00	3.120,00	9.090,00	4.335,00	237.518,40
A/2-5		Pčelarska proizvodnja	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	10.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	0,00	1.550,00	17.310,00	2.050,00	0,00	0,00	10.550,00	40.280,00	0,00	0,00	71.740,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	11.	Uzgoj slatkovodne ribe	0,00	0,00	323.121,79	22.820,00	0,00	86.076,90	0,00	346.286,39	0,00	221.530,61	999.835,69
	12.	Uzgoj morske ribe	0,00	0,00	162.301,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	162.301,97
<b>SVEGA (A/2)</b>			<b>194.578,34</b>	<b>8.919.299,84</b>	<b>2.590.065,10</b>	<b>1.856.000,98</b>	<b>1.911.335,90</b>	<b>5.544.570,49</b>	<b>8.045.580,38</b>	<b>9.721.072,11</b>	<b>4.060.763,77</b>	<b>2.151.098,07</b>	<b>44.994.364,98</b>

U slijedećoj tabeli data je struktura ostvarenih potpora za animalnu proizvodnju prema namjeni, odnosno vrsti potpora, uporedni pregled istih za period 2012/2013 uz indekse povećanja/smanjenja poticaja u period 2013/2012. godina.

### Uporedni prikaz novčanih podrški u animalnoj proizvodnji u 2012-2013.godini

A/2	ANIMALNA PROIZVODNJA	Odobreno u 2012 (KM)	Podrška u 2012. KM/ jed. mj.	Podržana količina u 2012	Odobreno u 2013. KM	Podrška u 2013. KM/ jed. mj.	Podržana količina u 2013	Index 2013.G /2012. G
<b>A/2-1</b>	<b>Govedarska proizvodnja</b>							
	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	22.122.705,47	0,22	100.557.752	16.972.393,59	0,22	77.147.244	78,0
	Tov junadi iz domaćeg uzgoja	2.790.500	500	5.581,0	3.230.500,00	500	6.461,0	115,8
	Tov junadi iz uvoza	0	500	0,0	488.000,00	500	976,0	
	Uzgoj krava prvotelki (rasplodne junice)	3.090.150	450	6.867,0	1.883.700,00	450	6.048,0	60,95
	Uzgoj goveda u sustavu kravatele	741500	500	1.483,0	593.000,00	500	1.869,0	80,00
<b>A/2-1</b>	<b>SVEGA</b>	<b>28.744.855,47</b>			<b>23.168.139,59</b>			<b>80,6</b>
<b>A/2-2</b>	<b>Ovčarska i kozarska proizvodnja</b>							
	Proizvodnja svježeg ovčijeg i kozijeg mlijeka	546.917,60	0,4	1.367.294,0	501.562,20	0,4	1.253.905,5	91,7
	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	3.212.600,00	40	80.315,0	4.499.880,00	40	112.497,0	140,1
<b>A/2-2</b>	<b>SVEGA</b>	<b>3.759.517,60</b>			<b>5.001.442,20</b>			<b>133,0</b>
<b>A/2-3</b>	<b>Svinjogojska proizvodnja</b>							
	Tov svinja	2.022.600,00	60	33.710,0	2.033.700,00	60	33.895,0	100,5
	Uzgoj rasplodnih krmača	60000	100	600,0	29.300,00	100	293,0	48,8
<b>A/2-3</b>	<b>SVEGA</b>	<b>2.082.600,00</b>			<b>2.063.000,00</b>			<b>99,1</b>
<b>A/2-4</b>	<b>Peradarska proizvodnja</b>							
	Uzgoj 18-tjednih pilenki	143.921,10	0,3	479.737,0	117.750,30	0,3	392.501,0	81,8

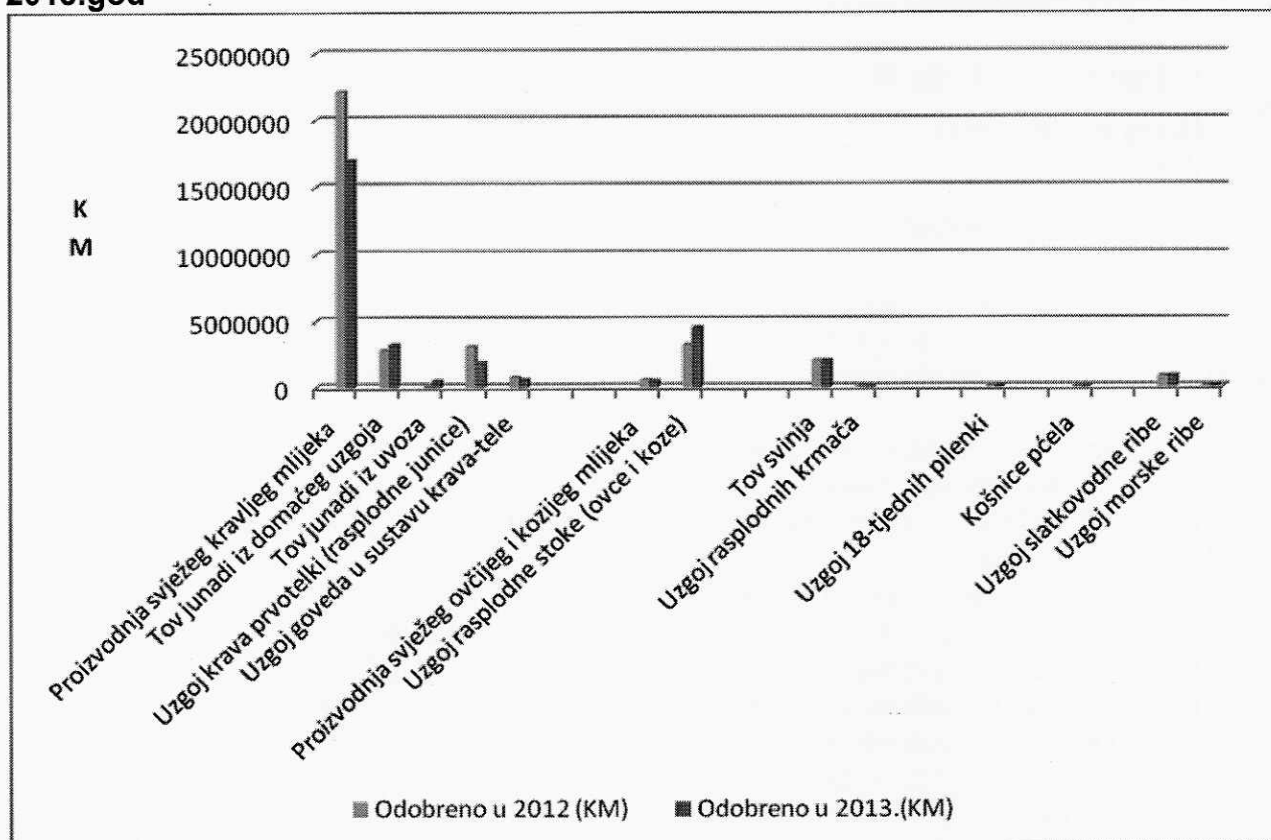
<b>A/ 2-5</b>	<b>Pčelarska proizvodnja</b>							
	Košnice pčela	27.480,00	10	2.748,0	44.260,00	10	4.426,0	161,1
<b>A/ 2-6</b>	<b>Ribarska proizvodnja</b>							
	Uzgoj slatkovodne ribe	839.831,35	0,7	1.199.759,1	874.371,85	0,7	1.249.102,6	104,1
	Uzgoj morske ribe	83.137,40	0,7	118.767,7	79.164,57	0,7	113.092,2	95,2
<b>SVEGA A/2-6</b>		<b>922.968,75</b>			<b>953.536,42</b>			<b>103,31</b>
<b>UKUPNO</b>		<b>35.681.342,32</b>			<b>31.348.128,51</b>			<b>87,85</b>

Struktura isplate novčanih podrški za animalnu proizvodnju u 2013. godini u iznosu od 46.639.498,74KM se odnosila na slijedeće: prenos duga iz 2012. godine bio 13.646.236,47KM, realizovano iz 2013. godine 31.348.128,51 KM, neutrošeno 1.645.133,76KM.

Napominjemo da su korisnici novčanih podrški za pojedine proizvodnje koji su aplicirali u 2012. godini i ostvarili pravo u istoj, isplaćeni su u 2013. godini, što je u prethodnoj tabeli i prikazano. Odnosno u toj tabeli je izvršena analiza tih sredstava po osnovu ostvarenih prava, a ne po osnovu isplata novčanih podrški.

Također napominjemo da je u prikazanoj tabeli upoređujući podatke u proizvodnjama u 2012. i 2013.godini došlo je do promjena u količinama i iznosima, jer su rokovi za dostavu dokumentacije skraćeni. U 2012. godini rok za dostavu dokumentacije bio je do kraja godine, a u 2013. godini taj rok je pomjeren do 01.10. tekuće godine. Propisani rokovi u 2013. godini za dostavu dokumentacije se odnosio na sve proizvodnje, a to se posebno odrazilo u proizvodnji mlijeka i proizvodnji mesa.

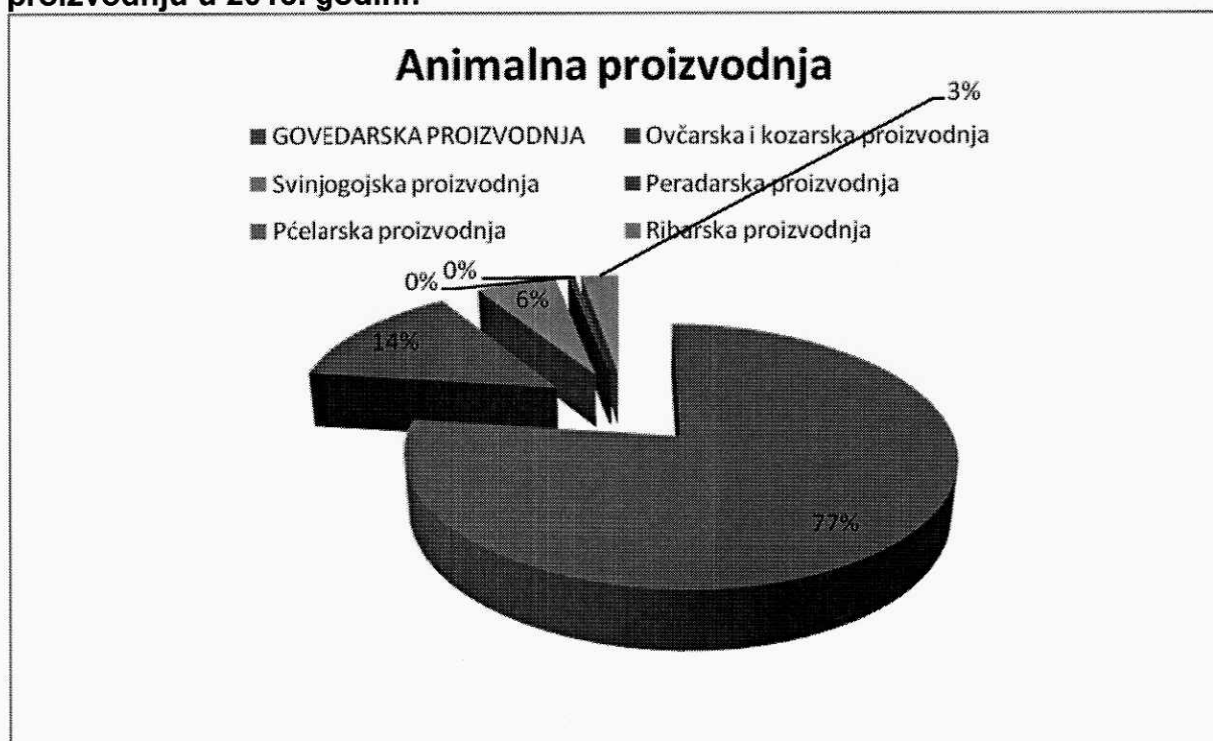
## Uporedni pregled odobrenih novčanih potpora za animalnu proizvodnju u 2012-2013.god



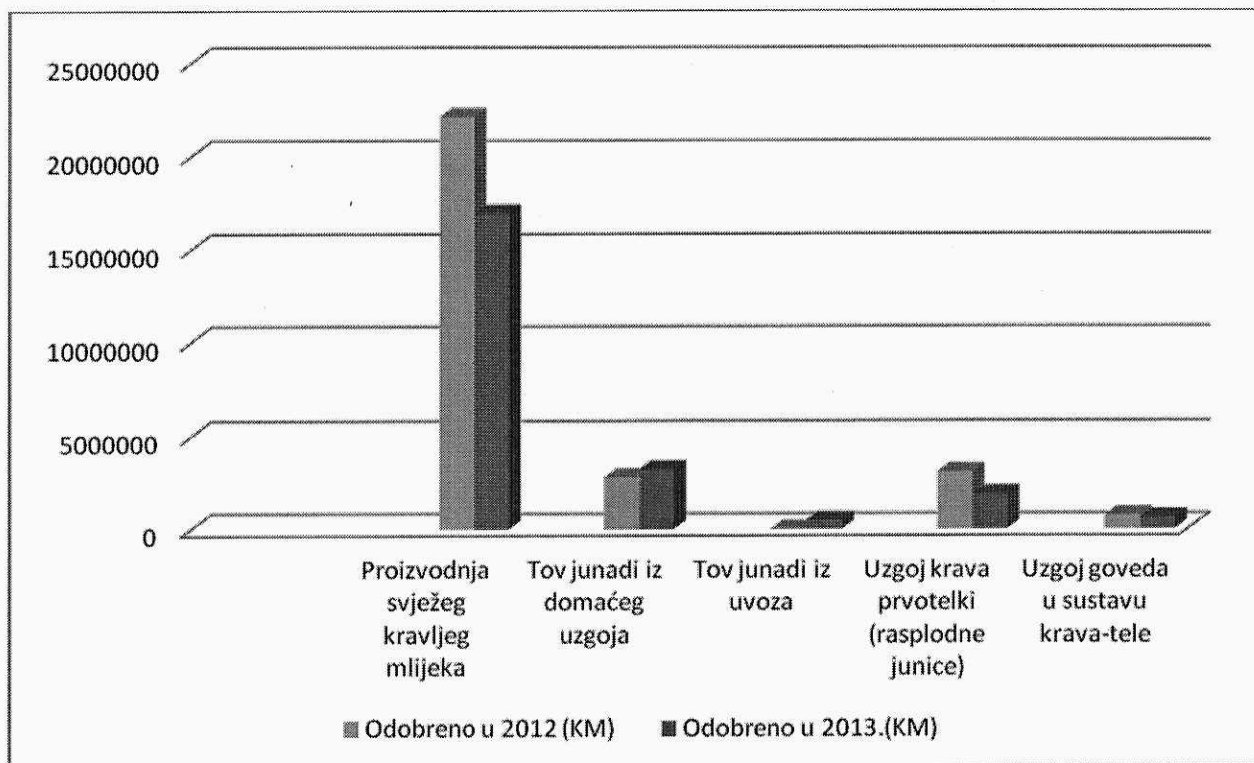
Iz navedenog vidljivo je da je najveći obim poticaja ostvaren za proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka.

Najveći rast poticaja ostvaren u proizvodnji uzgoja rasplodne stoke ( ovce i koze) što je rezultat povećanja iznosa poticaja po grlu u odnosu na prethodni period.

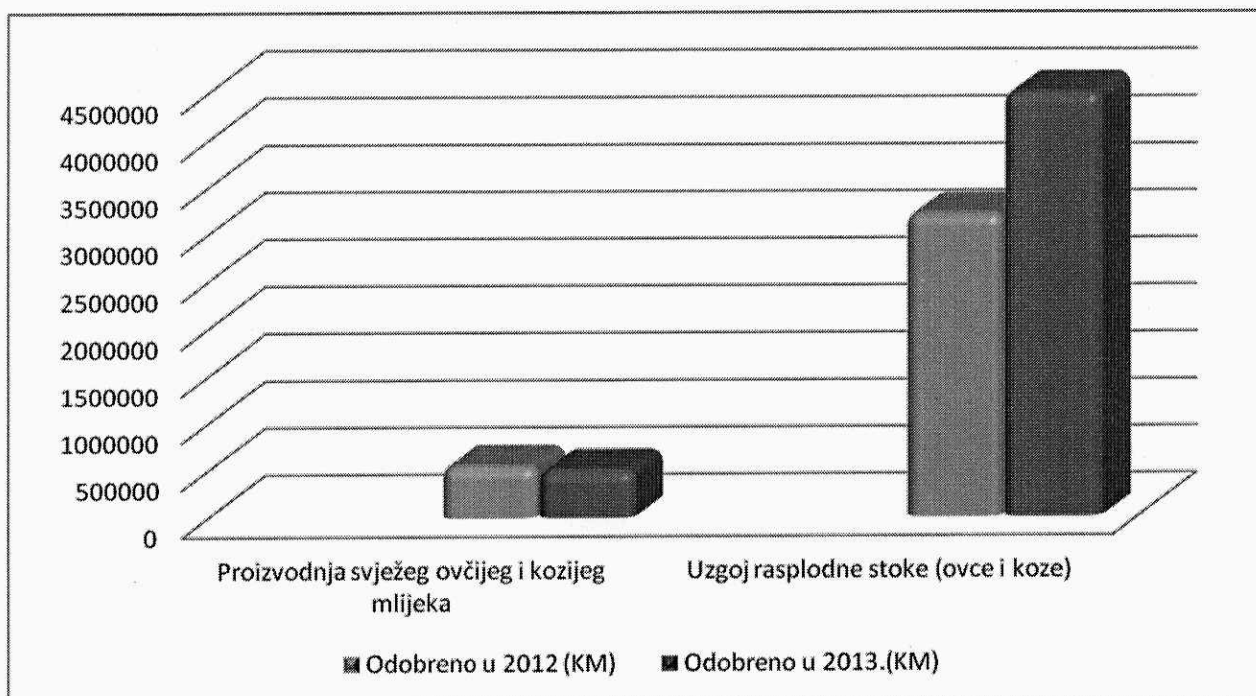
**Učešće pojedinih vrsta poticaja u ukupnoj strukturi poticaja za animalnu proizvodnju u 2013. godini:**



**Raspodjela i uporedni pregled odobrenih novčanih potpora za govedarsku proizvodnju u 2012. i 2013. godini**

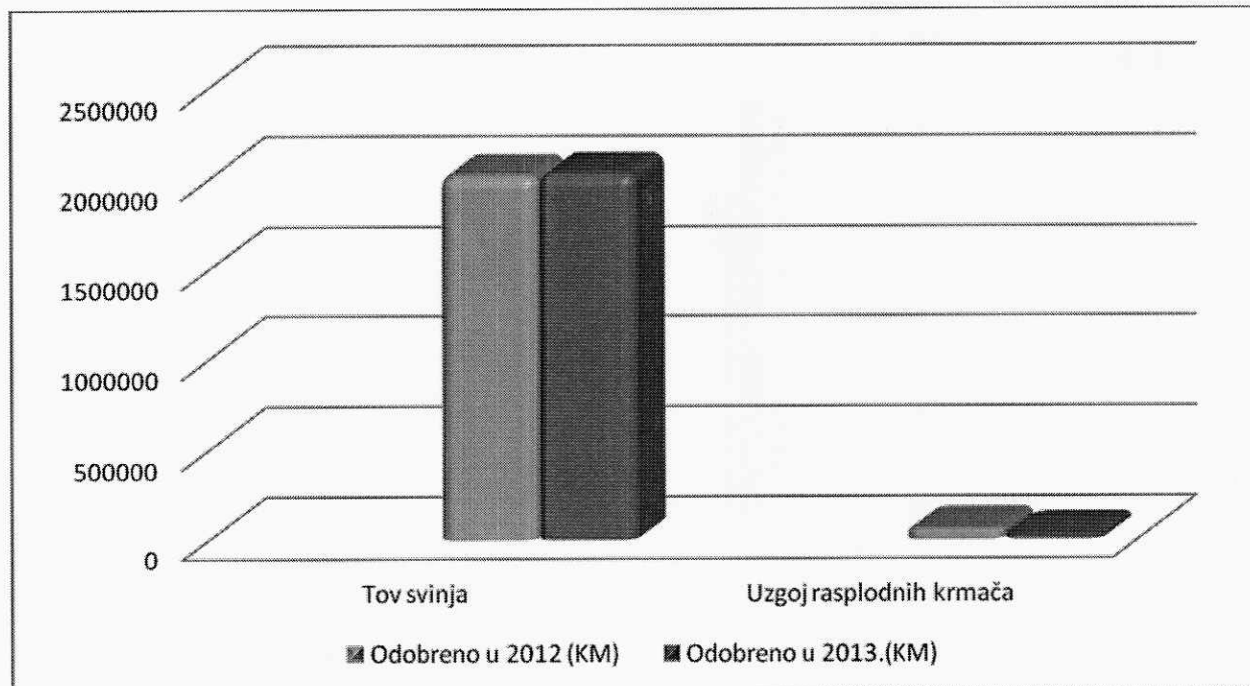


**Odobrene novčane potpore za ovčarsku i kozarsku proizvodnju u 2012. i 2013. godini**

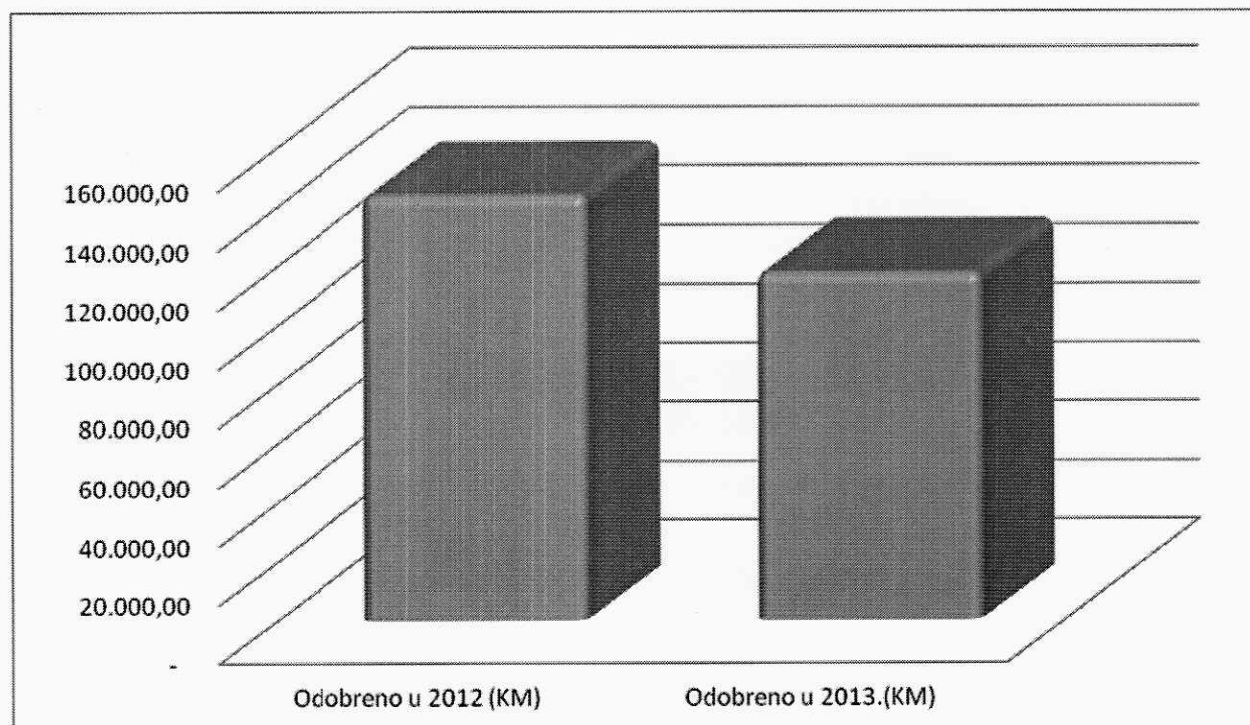




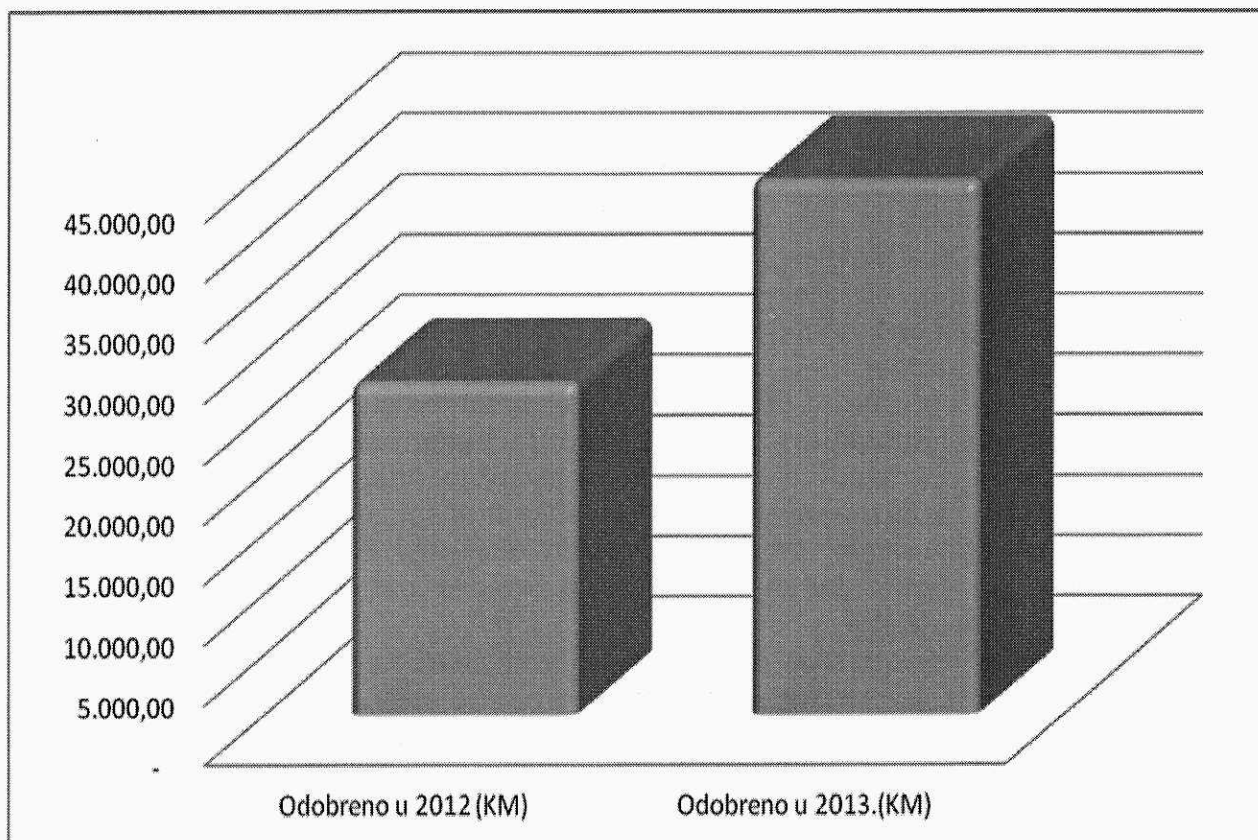
### Odobrene novčane potpore za svinjogojsku proizvodnju u 2012. i 2013. godini



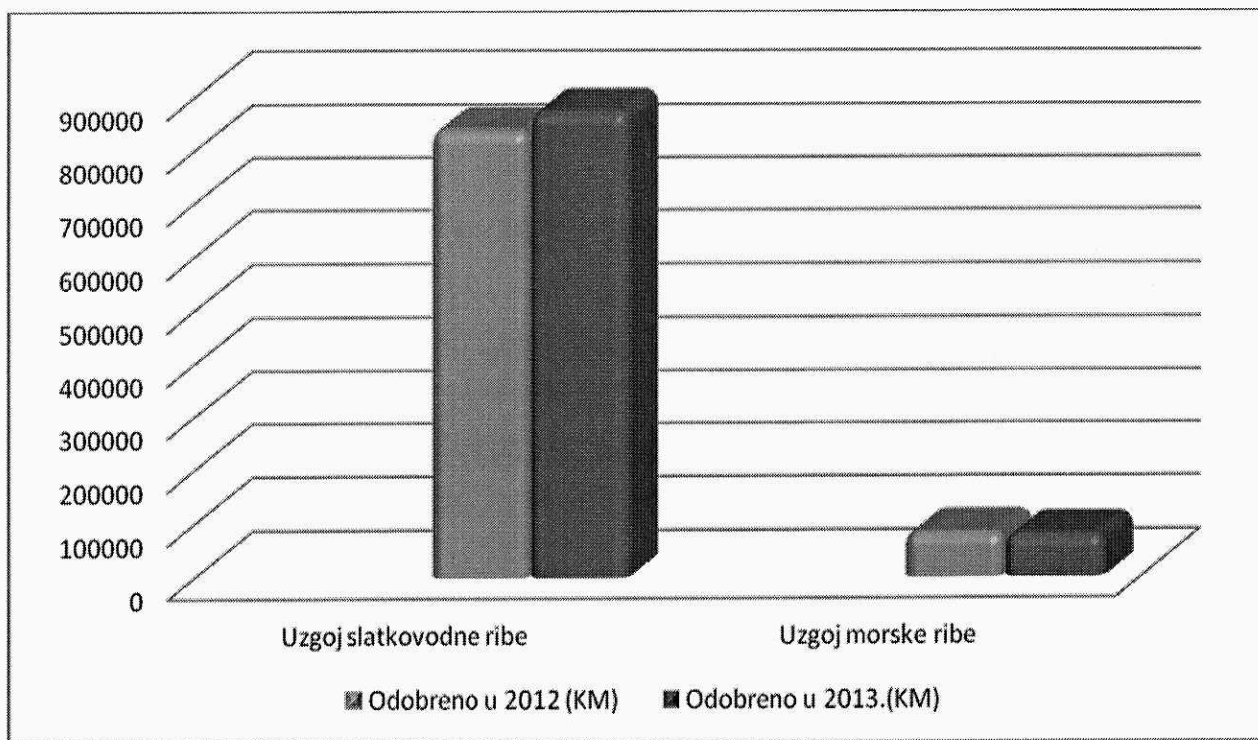
### Odobrene novčane potpore za peradarsku proizvodnju u 2012. i 2013. godini



### Odobrene novčane potpore za pčelarsku proizvodnju u 2012. i 2013. godini



### Odobrene novčane potpore za uzgoj slatkovodne i morske ribe u 2012. i 2013. godini



## OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI

Ostale vrste podrški obuhvataju podrške provođenju određenih mjera strukturne i zemljišne politike, te drugih mjera koje nisu obuhvaćene drugim modelima.

U okviru modela Ostalih vrsta podrški propisane su određene mjere poljoprivredne politike koje imaju za cilj osiguranje stabilnosti cijena osnovnih poljoprivrednih proizvoda kroz podršku proizvodnji orjentiranu izvozu i druge mjere koje reguliraju tržište. Poboljšanjem ambijenta za izvoz i podrška marketingu kao i organizacionom osposobljavanju i funkcioniranju veterinarskog instituta Federacije BiH su mjere koje su imale za cilj stvaranju povoljnih uslova za izvoz i veću sigurnost primarne poljoprivredne proizvodnje, a posebno nakon što je Republika Hrvatska ušla u EU, kao naš najveći vanjskotrgovinski partner.

U toku 2013.godine za proizvodnju orjentisanu izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda putem Javnog poziva se prijavilo 48 klijenata i na osnovu tražene dokumentacije ostvarili su pravo na novčanu podršku .

S obzirom na čestu pojavu poplava i suša u našoj zemlji ovim Programom data je mogućnost poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju poljoprivrednu proizvodnju na gazdinstvima na način da se sufinansiraju premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je nastavilo sa praksom finansiranja projekata i programa iz oblasti zaštite zdravlja bilja, sufinansiranja učešća na privrednim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, sufinansiranje međunarodnih projekata, naučnih i stručnih skupova, kao i finansiranje drugih zakonskih obaveza od značaja za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Podrška radu udruženja, zadruga i saveza u 2013 godini je izostala upravo zbog nedostatka sredstava i prvobitno planirani iznos za ove aktivnosti je preusmjeren na povećanje sredstava za biljnu i animalnu proizvodnju.

U 2013 godini se nastavilo sa započetim aktivnostima na izradi Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH (2014–2018), kao i Operativnim programima/projektima koji su započeti u okviru Programa za 2012.godinu.

S obzirom da je veliki broj poljoprivrednih proizvođača u našoj zemlji ostvario značajnu poljoprivrednu proizvodnju, a kao problem za plasman proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu mu predstavljaju nedostatak sertifikata kojim dokazuje poštivanje određenih standarda, u Program je uvrštena i mjera sufinansiranja troškova standardizacije proizvoda/proizvodnje.

### Pregled novčanih podrški – ostale podrške u 2013.godini

E	Ostale vrste potpora	Planirano Programu	prema	Odobreno u KM
1.	Sufinanciranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	100.000,00		75.753,28
2.	Sufinanciranje međunarodnih projekata iz oblasti poljoprivrede	50.000,00		20.324,73
3.	Članstvo u SWG-u i Vijeće za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području	90.000,00		87.738,61
4.	Financiranje implementacije programa i projekta nadzora karantinskih štetnih organizama	50.000,00		
5.	Sufinanciranje učešća na gospodarskim manifestacijama (odlazak i izlaganje poljoprivrednih	130.000,00		115.257,32

		proizvođača na sajmovima i izložbama iz oblasti poljoprivredno-prehrambene proizvodnje) i znanstvenih i stručnih skupova		
	6.	Sufinanciranja uvođenja i certifikacije standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	100.000,00	95.251,11
	7.	Promocija i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu	300.000,00	299.889,00
	8.	Organizaciono osposobljavanje i funkcioniranje veterinarskog instituta Federacije BiH u sastavu Veterinarskog fakulteta u Sarajevu	1.280.000,00	1.280.000,00
	9.	Proizvodnja orjentirana izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, osiguranje obrtnih sredstava, za 2012/2013	5.000.000,00	5.000.000,00
	10.	Srednjoročna strategija razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH (2013-2018)	150.000,00	142.500,00
	11.	Izrada Operativnih programa i strateških dokumenata	250.000,00	250.000,00
		<b>SVEGA: E</b>	<b>7.500.000,00</b>	<b>7.366.714,05</b>

#### Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama

F		Vrsta potpore	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
	1.	Novčane potpore - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima po pravomoćnim sudskim presudama i po provedenim drugostupanjskim rješenjima Federalnog ministarstva	200.000,00	199.080,56
		<b>SVEGA: F</b>	<b>200.000,00</b>	<b>199.080,56</b>

#### Pričuve

G		Vrsta potpore	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
	1.	Pričuve	2.000.000,00	2.000.000,00
		<b>SVEGA: G</b>	<b>2.000.000,00</b>	<b>2.000.000,00</b>
		<b>UKUPNO ODOBRENO (A+E+F+G)</b>	<b>68.500.000,00</b>	<b>67.098.365,91</b>

Ukupan iznos od 5 miliona KM za mjeru proizvodnja orjentirana izvozu je isplaćena u 2013. godini u i to iznos od 3.934.144,76 KM za ostvareni izvoz u 2013.godini, a 1.065.855,24 KM za ostvareni izvoz u 2012. godini.





9.	orjentirana izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, osiguranje obrtnih sredstava, za 2012/2013	0,00	0,00	395.220,24	813.257,04	0,00	0,00	2.173.661,86	0,00	216.677,70	1.401.183,16	5.000.000,00
10.	Srednjoročna strategija razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH (2013-2018)	0,00	0,00	0,00	142.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	142.500,00
11.	Izrada Operativnih programa i strateških dokumenata	0,00	0,00	160.000,00	90.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
<b>Svega E</b>		<b>2.632,50</b>	<b>3.700,53</b>	<b>586.915,58</b>	<b>2.826.443,33</b>	<b>33.503,40</b>	<b>17.417,66</b>	<b>2.238.525,98</b>	<b>1.196,70</b>	<b>217.615,20</b>	<b>1.438.763,17</b>	<b>7.366.714,05</b>

### Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama

F		BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
1.	Novčane potpore - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima po pravomoćnim sudskim presudama i po provedenim drugostupanjskim rješenjima Federalnog ministarstva	0,00	6.000,00	12.060,00	0,00	6.000,00	88.510,00	58.060,56	6.750,00	12.980,00	8.720,00	199.080,56
<b>Svega F</b>		<b>0,00</b>	<b>6.000,00</b>	<b>12.060,00</b>	<b>0,00</b>	<b>6.000,00</b>	<b>88.510,00</b>	<b>58.060,56</b>	<b>6.750,00</b>	<b>12.980,00</b>	<b>8.720,00</b>	<b>199.080,56</b>

### Tablica 8. Pričuve

G		BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
1.	Pričuve	0,00	46.285,20	549.878,15	29.188,00	0,00	58.460,00	70.783,28	18.569,52	33.721,85	1.193.114,00	2.000.000,00
<b>Svega G</b>		<b>0,00</b>	<b>46.285,20</b>	<b>549.878,15</b>	<b>29.188,00</b>	<b>0,00</b>	<b>58.460,00</b>	<b>70.783,28</b>	<b>18.569,52</b>	<b>33.721,85</b>	<b>1.193.114,00</b>	<b>2.000.000,00</b>

## KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI U 2013. GODINI

U 2013. godini izvršena je kontrola od strane Timova za kontrolu FMPVŠ-a ukupno 1444 zahtjeva na terenu i 1372 administrativne kontrole poticaja za osnovno stado ovaca i koza, od čega je u animalnoj proizvodnji 1089 kontrola, u biljnoj proizvodnji 111 zahtjeva, kontrola po modelu ruralnog razvitka 199 zahtjev, kontrola potpore izvozu 18 zahtjeva, 13 zahtjeva po preporuci Ureda za reviziju i 13 zahtjeva po ponovljenim postupcima sukladno žalbama i sudskim presudama. Federalna uprava za inspeksijske poslove je izvršila ukupno 86 nadzora po Zakonu o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Ministarstvo je poduzelo dodatne mjere u vidu sprečavanja zloupotrebe poticajnih sredstava, te je u tu svrhu izvršilo 6265 administrativnu kontrolu podnesenih zahtjeva i 1309 kontrola na terenu za novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji, te je izvršila povrat 1138 zahtjeva i na taj način spriječilo neopravdan utrošak poticajnih sredstava u ukupno iznosu od 3.633.232,44 KM.

## ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJU

U Federaciji Bosne i Hercegovine postoji veliki broj kapaciteta za proizvodnju hrane. Zastupljene su gotovo sve grane prehrambene industrije, osim šećera, biljnog jestivog ulja, etil alkohola, kvasca i slada.

Pregled kapaciteta i njihova iskorištenost u prehrambenoj industriji u Federaciji BiH

Grana prehrambene industrije	Jed. mjere	Proizvodnja u 2013.	Kapacitet /godišnji	Iskorišten. kapaciteta
Mlinska industrija	t	124.946	397.500	31,43%
Prerada mlijeka	000 lit	100.894	332.000	30,38%
Prerada mesa	t	29.475	169.000	17,44%
Prerada voća i povrća	t	7.889	16.400	48,10%
Proizvodnja keksa i vafla	t	5.747	28.100	20,45%
Proizvodnja piva	hl	412.884	1.500.000	27,53%
Proizvodnja mineralne vode	000 lit	62.114	420.000	14,79%
Proizvodnja bezalkoholnih pića	000 lit	185.645	310.600	59,78%
Proizvodnja vina	000 lit	3.489	26.400	13,22%
Proizvodnja cigareta	t	2.817	7.000	40,24%

Iz tabela se može uočiti da je iskorištenost kapaciteta u prehrambenoj industriji kreće u prosjeku ispod 50%.Kapacitet u preradi mlijeka se povećao u 2013. godini otvaranjem mljekare „ZOTT“ u Gradačcu. Najviša iskorištenost kapaciteta je u pogonima za proizvodnju osvježavajućih bezalkoholnih pića (59,78%). Najniža iskorištenost se bilježi kod proizvodnje vina (13,22%), ali je veća u odnosu na 2012. godinu kada je iznosila 10,80%.

Činjenica je da je iskorištenost domaćih kapaciteta u prehrambenoj industriji veoma niska. Bosna i Hercegovina a samim tim i Federacija BiH danas ima potpuno slobodan uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, što domaće proizvođače dovodi u nezavidan položaj. Veoma veliki uvoz ugrožava domaću proizvodnju iz razloga što domaći proizvođači zbog nelojalne konkurencije nisu u mogućnosti plasirati svoje proizvode na tržište, pa samim tim i izvoz u odnosu na uvoz je veoma mali.

### Pregled domaćih i uvoznih sirovina za pojedine grupe prehrambenih proizvoda

Proizvod	Domaća sirovina	Uvozna sirovina	Pakovanje
Brašno, hljeb, peciva, kolači, keksi	Pšenica, voće za kolače	Pšenica, kvasac, aditivi, šećer, čvrste biljne masnoće, aditivi	Kese, karton (veći dio domaća proizvodnja)
Mlijeko i mliječni proizvodi	Sirovo mlijeko	Aditivi, kulture bakterija, prerađeno voće za voćne jogurte	Tetra Pack, plastične posude, staklo (uvoz)
Meso, mesni proizvodi, riba, jaja	Meso, riba, jaja	Meso za preradu, puretina, začini za preradu, aditivi, šećer	Karton (domaća proizvodnja), plastika za vakumiranje i karton za jaja (uvoz)
Prerada voća i povrća	Sirovo voće i povrće, so, sirće	Šećer, sirće, aditivi, voće i povrće	Konzerve, staklo (uvoz)
Pivo, vino, jaka alkoholna pića	Grožđe i ostalo voće, ječam	Hmelj, aditivi, slad, grožđe	Plastične i staklene boce, krunski čepovi, plutani čepovi (uvoz)
Bezalkoholna pića	Voda	Arome, aditivi, voćne baze	Boce, Tetra Pack

### Proizvodnja, uvoz, izvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2013. godine

Proizvod	Proizvodnja (kg/lit)	Uvoz (KM)	Izvoz (KM)	Pokrivenost uvoza izvozom
Mlijeko i vrhnje	77.894.524	33.824.827	31.300.149	92,54
Sir	2.975.811	55.419.092	6.074.024	10,96
Maslac	291.118	17.001.594	1.166.294	6,86
Brašno (pšeačno)	124.946.274	19.542.693	3.672.933	18,79
Čokolada	621.856	81.153.202	4.244.092	5,23
Tjestenina	1.347.676	12.266.981	1.994.276	16,26
Pivo	41.288.374	81.670.654	538.591	0,66
Vino	3.488.649	14.101.908	5.599.128	39,70
Mineralne vode	62.113.698	13.028.843	3.029.228	23,25
Bezalkoholna pića	173.468.408	83.996.370	22.317.900	26,57
Meso-govedina	2.224.928	68.681.731	0	00,00
Meso - svinjetina	84.638	20.748.795	0	00,00
Meso - peradi	1.217.347	24.636.389	9.410.298	38,20
Paradajz pire	23.967	3.469.783	38.049	1,10
Voćni sokovi	5.517.654	5.972.657	3.536.790	59,22
Džem, marmelada	900.963	3.359.648	1.670.702	49,73
Cigarete (mil.kom)	2.817	69.232.607	14.265.954	20,61

## VANJSKO-TRGOVINSKA RAZMJENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

### Ukupan izvoz i uvoz poljoprivrednih proizvoda u Bosnu i Hercegovinu i Federaciju BiH

IZVOZ ZA 2013.G.

Tarifni broj	Proizvod	Ukupno iz F BiH u 2013.		Ukupno iz BiH u 2013.	
		kg	KM	kg	KM
01	Žive životinje	149.982,55	1.314.715,93	1.308.888,55	6.436.484,94
02	Meso i drugi klaoničarski proizvodi	3.453.804,71	10.803.067,79	4.154.185,47	14.185.602,77
03	Ribe, ljuskavci, mekušci i ostali vodeni beskičmenjaci	855.314,87	4.674.680,76	2.564.198,61	17.960.616,37
04	Mlijeko i mliječni proizvodi; jaja peradi i ptičija jaja; prirodni med, jestivi proizvodi životinjskog porijekla koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	31.888.579,68	44.285.868,20	70.607.377,90	89.710.752,56
0504	Proizvodi životinjskog porijekla, crijev, mjevuri, želuci (osim ribljih), smrznuti, svježi, soljeni	6.400,00	10.342,52	6.400,00	10.342,52
06	Živo drveće i druge biljke; lukovice, korjenje i sl. rezano cvijeće i ukrasno lišće	420.992,04	2.799.063,10	817.688,04	3.922.538,46
07	Jestivo povrće, korjenje i gomolji	7.737.157,25	14.859.805,06	13.861.337,38	28.207.486,52
08	Jestivo voće i orašasti plodovi; kore agruma, dinja i lubenica	19.323.111,62	35.053.376,17	32.780.877,50	52.824.892,44
09	Kafa, čaj, mate-čaj, začini	888.977,57	6.601.917,47	1.342.447,70	8.776.984,72
10	Žitarice	1.187.702,18	598.510,83	45.838.128,12	20.297.090,91
11	Proizvodi mlinske industrije; slad; skrob, inulin; pšenični gluten	4.659.437,00	4.219.334,18	8.421.480,60	6.760.066,93
12	Uljano sjemenje i plodovi; razno zrnje, sjemenje i plodovi, industrijsko ljekovito bilje; slama i stočna hrana	571.307,96	4.453.605,50	1.608.261,42	8.062.808,55
1302 20	Šelak, gume, smole i ostali biljni sokovi i ekstrati	0,00	0,00	0,00	0,00
1501	Svinjska mast (uključujući salo) i mast peradi	0,00	0,00	0,00	0,00
1502	Masti od goveda i ovaca	0,00	0,00	0,00	0,00
1503	Stearin od svinjske masti, ulje od svinjske masti, oleostearin, oleo-ulje i ulje od loja, neemulgirani, nemiješani ili na drugi način pripremljeni	0,00	0,00	0,00	0,00
1504	Masti i ulja i njihove frakcije, od riba ili morskih sisavaca, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	0,00	0,00	0,00	0,00
1507	Sojino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	185.678,40	410.367,48	3.969.369,07	7.854.757,97
1508	Ulje od kikirikija i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	0,00	0,00	0,00	0,00
1509	Maslinovo ulje (dobiveno mehaničkim postupkom) i njegove frakcije rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski ne modificirani	60,00	1.248,83	1.269,81	9.507,35



Tarifni broj	Proizvod	Ukupno iz F BiH u 2013.		Ukupno iz BiH u 2013.	
		kg	KM	kg	KM
1510	Maslinova ulja ostala, dobivena solventnom ekstrakcijom i njihove frakcije, rafinirana ili nerafinirana, ali hemijski nemodificirana, uključujući mješavine tih ulja ili frakcija s uljima	0,00	0,00	10.670,39	49.873,12
1511	Palmino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski modificirani	11.484,40	17.604,36	15.164,40	24.880,03
1512	Ulje od sjemena suncokreta, šafranike i pamuka i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	283.620,56	475.143,55	34.924.671,10	72.356.871,69
1513	Ulje od kokosovog oraha (kopre), palmine jezgre, (koštice) ili «babassu» ulje i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali hemijski nemodificirane	76,00	3.240,87	76,00	3.240,87
1514	Ulje od repice ili ulje od ogrštice i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali hemijski nemod.	12.033,60	20.973,68	6.486.573,36	11.487.867,02
1515	Ostale biljne masti i ulja, nehlapivi (uključujući jojoba ulje) i njihove frakcije, rafinirani ili nerafinirani	938,26	31.320,66	938,26	31.320,66
1516	Mast i ulja životinjskog i biljnog podrijetla i njihove frakcije, djelomično ili potpuno hidrogenizirani, estreficirani, re-estricirani ili elaidizirani, bez obzira jesu li rafinirani ili nerafinirani, dalje nepripremljenim	0,00	0,00	1.600,00	4.631,40
1517	Margarin, jestive mješavine ili preparati masti ili ulja životinjskog ili biljnog podrijetla ili od frakcijarazličitih masti i ulja iz ovog poglavlja, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar.broja 15.16	96.536,72	185.575,71	281.086,20	554.870,69
1518	Životinjske ili biljne masti i ulja i njihove frakcije, kuhani, oksidirani, ...	34.749,89	1.611,79	216.127,89	176.101,81
1522	Degras; ostaci dobiveni pri preradi masnih tvari i voskova životinjskog ili biljnog podrijetla	0,00	0,00	0,00	0,00
16	Prerađevine od mesa, riba, ljuskavaca, mekušaca ili drugih vodenih beskičmenjaka	6.091.761,28	36.034.236,89	6.769.272,83	40.602.940,08
1701	Šećer od šećerne trske i šećerne repe i hemijski čista saharoza u krutom stanju	119.837,54	290.814,66	63.852.224,09	56.348.654,63
1702	Ostali šećeri, uključujući hemijski čistu laktuzu, maltozu, glukozu i fruktozu u krutom stanju;	471,00	4.881,19	25.780.300,00	28.110.420,47
1703	Melase dobivene pri ekstrakciji ili rafiniranju šećera	0,00	0,00	2.035.040,00	571.345,71
1801	Kakao u zrnju, cijeli ili lomljeni, sirovi ili prženi	0,00	0,00	0,00	0,00
1802	Ljuske, kore, opne i ostali otpaci od kaka	20.090,00	1.989,07	20.090,00	1.989,07
20	Proizvodi od voća, povrća, orašastih plodova i ostalih dijelova biljaka	2.377.180,45	7.665.507,74	7.054.938,79	19.483.586,01
2106	Prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	0,00	0,00	0,00	0,00



2106 90	Ostalo	0,00	0,00	0,00	0,00
2204	Vino od svježeg grožđa, uključujući pojačana vina; mošt od grožđa	3.196.291,00	5.599.127,80	3.297.479,50	6.654.964,39
2206	Ostala fermentirana pića (npr. jabukovača, kruškovača, medovina)	3.750,53	24.518,34	136.940,02	106.503,69
2207	Nedenaturirani etilni alkohol alkoholne jakosti 80 % volumena ili jači; etilni alkohol	0,00	0,00	55.306,50	66.862,21
2208	Nedenaturirani etilni alkohol jakosti manje od 80 % volumena, rakije, likeri i ostala alk. pića	12.248.881,23	50.357.825,14	150.939.769,14	236.646.430,90
2208 20	Alkoholna pića dobivena destilacijom vina, kljuka ili komine od grožđa	64.105,47	373.767,60	65.442,16	384.213,98
2208 30	Viski	12.312.986,70	50.731.592,74	151.060.517,80	237.097.507,09
2208 40	Rum i tafija	243,25	6.656,59	15.611,01	42.889,47
2208 50	Džin i klekovača	326,00	9.939,00	24.559,22	174.588,65
2208 60	Votka	1.195,00	31.122,18	8.059,05	72.122,13
2208 90	Ostalo	11.063,45	85.243,62	467.754,83	4.264.126,68
2209	Ocat i nadomjestci octa dobiveni od octene kiseline	4.892,50	19.644,25	12.750,00	44.533,84
23	Ostaci i otpaci prehambene ind., pripremljena životinjska hrana	1.397.888,58	1.357.333,83	28.159.407,58	18.071.398,69
2401	Duhan sirovi ili neprerađeni; duhanski otpaci	1.308.737,80	5.913.827,43	1.406.940,12	6.488.256,10
4501 90	Pluto, prirodno, sirovo, ostalo	23,65	119,22	23,65	119,22
5301	Lan, sirov ili prerađen	48,83	116,34	48,83	116,34
5302	Prava konoplja, sirova ili prerađivana ali neprerađena	1.596,50	14.765,02	1.599,05	14.845,71

### UVOZ ZA 2013.G.

Tarifni broj	Proizvod	Ukupno iz F BiH u 2013.		Ukupno iz BiH u 2013.	
		kg	KM	kg	KM
01	Žive životinje	15.292.649,30	53.822.971,28	19.845.144,10	76.597.573,25
02	Meso i drugi klaoničarski proizvodi	35.220.701,63	133.342.598,80	45.229.011,67	181.958.955,84
03	Ribe, ljuskavci, mekušci i ostali vodeni beskičmenjaci	4.023.693,84	12.256.880,92	6.695.218,55	23.182.872,81
04	Mlijeko i mliječni proizvodi; jaja peradi i ptičija jaja; prirodni med, jestivi proizvodi životinjskog porijekla koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	57.908.799,65	147.939.841,55	61.151.711,54	159.841.799,80
0504	Proizvodi životinjskog porijekla, crijev, mjehuri, želuci (osim ribljih), smrznuti, svježi, soljeni	14.223,87	176.270,93	35.413,87	635.159,42
06	Živo drveće i druge biljke; lukovice, korjenje i sl. rezano cvijeće i ukrasno lišće	6.006.633,97	9.583.525,06	13.055.518,40	16.230.803,86
07	Jestivo povrće, korjenje i gomolji	51.630.734,95	49.702.204,87	80.303.459,22	72.650.162,93

08	Jestivo voće i orašasti plodovi; kore agruma, dinja i lubenica	94.888.971,05	84.910.846,40	132.795.203,99	112.258.413,22
09	Kafa, čaj, mate-čaj, začini	16.493.588,12	68.494.751,30	23.788.500,08	98.640.779,42
10	Žitarice	200.988.079,03	83.821.372,98	522.795.694,59	210.651.771,94
11	Proizvodi mlinske industrije; slad; skrob, inulin; pšenični gluten	46.793.251,77	29.841.220,55	92.060.771,72	56.420.939,83
12	Uljano sjemenje i plodovi; razno zrnje, sjemenje i plodovi, industrijsko ljekovito bilje; slama i stočna hrana	2.677.160,26	12.724.008,43	91.162.771,07	79.138.144,14
1302 20	Šelak, gume, smole i ostali biljni sokovi i ekstrati	6.069,05	423.957,99	11.429,23	488.656,96
1501	Svinjska mast (uključujući salo) i mast peradi	64.949,65	73.111,40	162.466,62	97.464,35
1502	Masti od goveda i ovaca	16.032,00	48.211,45	72.693,02	203.857,48
1503	Stearin od svinjske masti, ulje od svinjske masti, oleostearin, oleo-ulje i ulje od loja, neemulgirani, nemiješani ili na drugi način pripremljeni	0,00	0,00	0,00	0,00
1504	Masti i ulja i njihove frakcije, od riba ili morskih sisavaca, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	829.022,46	1.180.467,37	859.423,06	1.223.910,73
1507	Sojino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	18.021,16	540.348,19	18.771,16	543.816,66
1508	Ulje od kikirikija i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	450.645,00	974.732,87	1.946.905,00	3.331.872,19
1509	Maslinovo ulje (dobiveno mehaničkim postupkom) i njegove frakcije rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski ne modificirani	332.568,58	590.328,39	488.030,80	846.447,63
1510	Maslinova ulja ostala, dobivena solventnom ekstrakcijom i njihove frakcije, rafinirana ili nerafinirana, ali hemijski nemodificirana, uključujući mješavine tih ulja ili frakcija s uljima	6,00	73,10	6,00	73,10
1511	Palmino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski modificirani	490.311,13	2.478.021,76	533.312,76	2.683.669,33
1512	Ulje od sjemena suncokreta, šafranike i pamuka i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	1.934.724,32	3.123.964,97	2.964.012,72	5.221.642,37
1513	Ulje od kokosovog oraha (kopre), palmine jezgre, (koštice) ili «babassu» ulje i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali hemijski nemodificirane	24.091.435,52	51.403.002,63	55.856.227,59	107.032.869,98
1514	Ulje od repice ili ulje od ogrštice i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali hemijski nemod.	89.344,50	182.706,90	110.844,47	229.935,17
1515	Ostale biljne masti i ulja, nehlapivi (uključujući jojoba ulje) i njihove frakcije, rafinirani ili nerafinirani	200.173,61	682.816,02	802.739,54	1.982.326,56
1516	Mast i ulja životinjskog i biljnog podrijetla i njihove frakcije, djelomično ili potpuno hidrogenizirani, estreficirani, re-estreficirani ili elaidinizirani, bez obzira jesu li rafinirani ili nerafinirani, dalje nepripremljenim	25.291,79	348.619,85	32.456,01	492.638,79

1517	Margarin, jestive mješavine ili preparati masti ili ulja životinjskog ili biljnog podrijetla ili od frakcijarazličitih masti i ulja iz ovog poglavlja, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar.broja 15.16	3.072.809,36	7.118.966,49	4.393.336,02	10.245.426,36
1518	Životinjske ili biljne masti i ulja i njihove frakcije, kuhani, oksidirani, ...	6.927.069,99	17.553.987,97	8.835.457,34	21.869.961,68
1522	Degras; ostaci dobiveni pri preradi masnih tvari i voskova životinjskog ili biljnog podrijetla	319,00	7.029,02	344,00	7.545,11
16	Prerađevine od mesa, riba, ljuskavaca, mekušaca ili drugih vodenih beskičmenjaka	9.820.308,23	67.012.716,00	17.648.224,52	112.197.121,89
1701	Šećer od šećerne trske i šećerne repe i hemijski čista saharoza u krutom stanju	475.417,30	953.502,27	732.298,90	1.279.341,19
1702	Ostali šećeri, uključujući hemijski čistu laktozu, maltozu, glukozu i fruktozu u krutom stanju;	23.834.263,75	23.292.002,54	58.033.764,20	51.152.609,34
1703	Melase dobivene pri ekstrakciji ili rafiniranju šećera	240,12	1.676,96	240,12	1.676,96
1801	Kakao u zrnu, cijeli ili lomljeni, sirovi ili prženi	189.565,00	709.223,58	189.570,60	709.391,41
1802	Ljuske, kore, opne i ostali otpaci od kakaa	0,00	0,00	29.280,00	4.682,53
20	Proizvodi od voća, povrća, orašastih plodova i ostalih dijelova biljaka	15.018.024,43	38.022.094,89	21.901.712,89	59.875.383,74
2106	Prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	3.563.260,50	17.879.247,13	4.181.841,05	51.985.593,86
2106 90	Ostalo	2.983.067,00	15.153.582,36	3.581.956,71	34.093.352,24
2204	Vino od svježeg grožđa, uključujući pojačana vina; mošt od grožđa	88.692.786,32	95.772.561,94	142.351.824,43	402.932.859,81
2206	Ostala fermentirana pića (npr. jabukovača, kruškovača, medovina)	7.570,44	23.274,96	147.195,94	180.301,45
2207	Nedenaturirani etilni alkohol alkoholne jakosti 80 % volumena ili jači; etilni alkohol	2.480.189,21	2.804.056,46	4.138.423,72	5.357.969,95
2208	Nedenaturirani etilni alkohol jakosti manje od 80 % volumena, rakije, likeri i ostala alk. pića	1.502.835,71	6.025.904,80	2.106.154,21	11.239.079,88
2208 20	Alkoholna pića dobivena destilacijom vina, kljuka ili komine od grožđa	347.207,41	1.079.011,82	491.598,21	1.655.001,91
2208 30	Viski	137.969,20	573.905,15	138.493,20	577.192,69
2208 40	Rum i tafija	0,00	0,00	3.887,20	52.302,68
2208 50	Džin i klekovača	463,76	2.249,19	477,46	2.875,94
2208 60	Votka	37.822,29	117.664,50	48.779,69	174.926,91
2208 90	Ostalo	958.790,94	4.161.426,85	1.379.300,74	8.539.482,52
2209	Ocat i nadomjestci octa dobiveni od octene kiseline	877,01	4.679,39	2.040,01	15.134,44
23	Ostaci i otpaci prehambene ind., pripremljena životinjska hrana	47.083.585,30	41.618.255,57	172.284.456,32	131.740.348,95
2401	Duhan sirovi ili neprerađeni; duhanski otpaci	39.793.784,16	29.090.229,16	60.489.112,53	49.119.327,30
4501	Pluto, prirodno, sirovo, ostalo	42,00	158,60	57,00	194,64

90					
5301	Lan, sirov ili prerađen	3.925,21	26.117,31	5.423,71	34.940,04
5302	Prava konoplja, sirova ili prerađivana ali neprerađena	1.280,73	10.471,39	2.732,73	17.152,88

### Pregled odobrenih novčanih podrški iz Programa „Poticaj poljoprivredi“ iz Budžeta FBiH u 2013.godini

Programom utroška sredstava „Poticaj za poljoprivredu“ utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine sa kriterijima raspodjele za 2013. godinu planiran je u iznosu od **68.500.000,00 KM**.

Novčane podrške za poljoprivredu i ruralni razvoj realizirane su u iznosu od **67.098.365,91 KM** odnosno **97,95%** od planiranih sredstava (**68.500.000**) **KM**.

### Tablica : Struktura odobrenih novčanih potpora u 2013.g.

Odobrene potpore za 2013.g.	Iznos	Učešće %
Biljna proizvodnja	10.864.417,10	16,19%
Animalna proizvodnja	44.994.364,98	67,06%
Tablica 2a	1.673.789,22	2,49%
Ostale novčane potpore	7.366.714,05	10,98%
Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama	199.080,56	0,30%
Pričuve	2.000.000,00	2,98%
<b>UKUPNO</b>	<b>67.098.365,91</b>	<b>100,00%</b>

### Registar poljoprivrednih gazdinstava i registar klijanata

Registar poljoprivrednih gazdinstava i registara klijanata (RPG i RK) u BiH se razvijaju uz osiguranje njihove povezanosti sa drugim registrima koji čine poljoprivredni informacijski sistem u BiH.

U toku 2013. godine radilo se na razvoju RPG i RK i na povezivanju istog sa Registrom životinja i Fito registrom. Upis u Fitoregistar i Registar pravnih i fizičkih lica koji se bave prometom fitofarmaceutskim sredstvima. je počeo u .2013.godini.

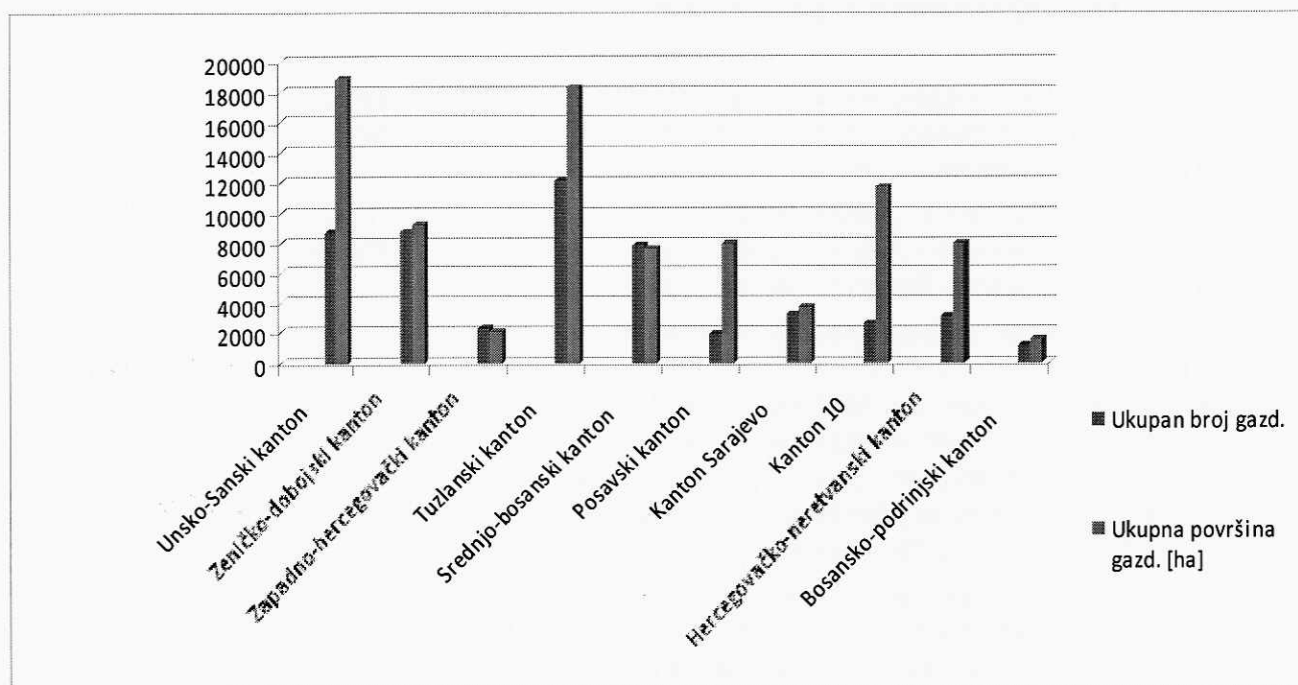
Registar poljoprivrednih gazdinstava i klijanata u 2013. godini u Federaciji BiH funkcioniše već pune tri godine. Do 31.12.2013. godine ukupno je registrirano 53.377 klijanata od čega sa statusom gazdinstva 51.637, porodičnih gazdinstava 50.498 i gazdinstava pravnih subjekata 1.139. Ukupno je evidentirano 109.589 osoba (članovi + nositelji) u porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima uz 15.007 uposlenika u pravnim subjektima . Ukupna površina obradivog zemljišta prijavljenog na gazdinstvima u Federaciji iz RPG i RK iznosi 85.701 ha.

Registracija i ažuriranje se provodi redovno u svih 79 općina uz dodatne obuke općinskih službenika i korisnika Registra prema tekućim zahtjevima i potrebama. Podaci iz Registra se koriste prilikom apliciranja na sve modele potpora .

## Pregled upisanih klijenata u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata po kantonima

Kantoni	Ukupan broj gazd.	Ukupna površina gazd. (ha)	Broj PPG	Broj PS	PG-	Broj članova PPG	Broj zaposlenih
Unsko-Sanski kanton	8690	18893,6939	8562	128		21152	447
Posavski kanton	1870	7961,9804	1821	49		3400	268
Tuzlanski kanton	12109	18297,3642	11958	151		22916	5007
Zeničko-dobojski kanton	8793	9236,3574	8596	197		17516	1357
Bosansko-podrinjski kanton	1118	1541,6683	1046	72		2283	123
Srednjo-bosanski kanton	7861	7640,5618	7735	126		17811	3830
Hercegovačko-neretvanski kanton	3000	7967,2469	2903	97		7250	1072
Zapadno-hercegovački kanton	2279	2035,3064	2221	58		5111	667
Kanton Sarajevo	3219	3710,2591	3045	174		6246	2052
Kanton 10	2615	11693,1967	2536	79		5867	351
<b>FBiH</b>	<b>51554</b>	<b>88977,6350</b>	<b>50423</b>	<b>1131</b>		<b>109552</b>	<b>15174</b>

## Grafički prikaz upisanih klijenata po kantonima

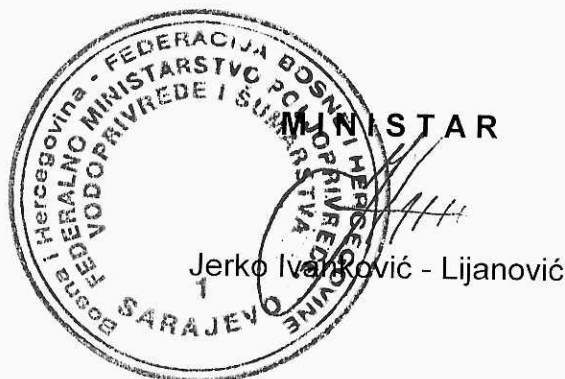




U cilju stvaranja povoljnog ambijenta za povećanje poljoprivredne proizvodnje hitno bi trebalo usvojiti sljedeće

## PREPORUKE

1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvaja Izvještaj o stanju u poljoprivredi (Zeleni izvještaj) za 2013.godinu sa sljedećim Zaključcima:
2. Pokrenuti proces za postizanje političkog konsenzusa oko hitne uspostave i jačanja neophodnih državnih i entitetskih institucija i definiranja prioriteta za preuzimanje Acquisa (Pravne stečevine EU).
3. Stvoriti zakonski okvir i praktične uslove da 50% garancija za kredite osigura Federacija BiH poljoprivrednim proizvođačima i poduzetnicima u ruralnim područjima,
4. Izdvojiti značajnija sredstava za Federalnu direkciju robnih rezervi u cilju pravovremene pomoći poljoprivrednim proizvođačima prilikom sjetve i otkupa poljoprivrednih proizvoda kao jedne od mjera tržišno cjenovne politike namjenjene regulaciji tržišta.
5. Ukinuti Zaključak Vlade Federacije BiH donešen na 5 sjednici od 14.04.2011.godine o zabrani upošljavanja novih službenika u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (kao što su to uradile i zemlje u regiji), kako bi smo mogli provoditi redovne programske aktivnosti ministarstva, osnivati nove jedinice neophodne za ispunjavanje obaveza iz SSP-a radi uspostave cjelovitog institucionalnog okvira.
6. Izdvojiti veća budžetska sredstava za poljoprivredu i prehrambenu industriju koja će omogućiti izjednačavanje uslova poslovanja u domaćem poljoprivredno-prehrambenom sektoru kako bi se povećala konkurentnost naših proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu, te stvaranje povoljne platforme za pregovore sa EU.
7. Ubrzati donošenje zakonskih i podzakonskih propisa od strane Vlade i Parlamenta Federacije BiH, što bi doprinijelo bržoj realizaciji poljoprivredne politike i stvaranju povoljnijeg ambijenta za razvitak poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH
8. Stvoriti preduslove za izdavanje potrebnih dozvola poljoprivrednim proizvođačima, te pojednostaviti procedure za dobivanje istih svako u okviru svoje nadležnosti ( kantoni, općine)



Sarajevo, 14.05.2014.godina